

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Amatérské, poloprofesionální a studentské orchestry v Praze

Amateur, Semi-professional and Student Orchestras in Prague

Magdaléna Piskačová

Vedoucí práce: PhDr. Gabriela Kubátová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B NÁ-HV

2025

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Amatérské, poloprofesionální a studentské orchestry v Praze potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Prohlašuji, že jsem při její tvorbě nepoužila nástroje umělé inteligence jiným způsobem, než je uvedeno ve vyjádření, které je součástí textu práce. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, 14. 4. 2025

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své bakalářské práce, PhDr. Gabriele Kubátové, Ph.D., za veškerý čas, trpělivost a cenné rady, které mi během celého procesu psaní poskytla. Její odborné vedení, vstřícnost a podpora pro mě byly velkou oporou a motivací. Velmi si vážím jejího přístupu i cenných připomínek, které přispěly ke zlepšení mé práce.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se věnuje mapování a analýze amatérských, studentských a poloprofesionálních orchestrů působících v Praze. V teoretické části je představena historie a vývoj orchestrálních těles, jejich organizační struktura, způsob práce a vedení. Následně jsou popsány jednotlivé orchestry a soubory aktivně působící na území hlavního města.

Empirická část práce se zaměřuje na podrobné představení vybraných souborů a jejich specifík. Zkoumány jsou jak rozdíly mezi jednotlivými tělesy, tak jejich společné rysy. Analýza se dále věnuje repertoárovému zaměření, uměleckému směřování i organizačním vizím, které ovlivňují charakter a fungování souborů. Součástí výzkumu je také zhodnocení nástrojového obsazení a způsobu personálního složení jednotlivých orchestrů. Důležitou součástí práce je rovněž reflexe spolupráce s profesionálními hudebníky a její dopad na kvalitu hudebních výkonů a umělecký růst souborů.

KLÍČOVÁ SLOVA

amatérské orchestry, studentské orchestry, dirigent, žák a pedagog, absolventi uměleckých škol, uplatnění v hudbě, volnočasový rozvoj

ABSTRACT

This bachelor's thesis focuses on the mapping and analysis of amateur, student, and semi-professional orchestras based in Prague. The theoretical part presents the history and development of orchestral ensembles, their organizational structure, methods of rehearsal and leadership. It also provides an overview of orchestras and ensembles currently active in the capital.

The empirical part of the thesis offers a detailed introduction to selected ensembles and their specific characteristics. It explores the differences and similarities among the orchestras, as well as their repertoire, artistic direction, and organizational vision that shape their activities. The research also includes an analysis of instrumentation and the structure of each ensemble. An important aspect of the study is the evaluation of cooperation with professional musicians and its impact on performance quality and the artistic growth of the ensembles.¹

KEYWORDS

Keywords:

amateur orchestras, student orchestras, conductor, student and teacher, graduates of art schools, career in music, leisure development

¹ Překlad byl proveden s využitím jazykového modelu ChatGPT (OpenAI), následně autorsky zrevidován.

Obsah

Úvod.....	3
1 Orchester.....	5
1.1 Rozdělení orchestrů	5
1.2 Etymologie slova orchestr	6
1.3 Historie orchestru.....	7
1.3.1 Středověk a renesance.....	7
1.3.2 Baroko.....	8
1.3.3 Klasicismus.....	9
1.3.4 Romantismus	12
1.3.5 20. století.....	12
1.4 Smysl orchestrální hry	14
2 Studentské a amatérské orchestry	16
2.1 Amatérské orchestry	16
2.2 Rozdíly mezi studentskými, amatérskými a profesionálními orchestrálními tělesy 16	
2.2.1 Úroveň zkušeností.....	16
2.2.2 Cíle, frekvence vystoupení a průběh zkoušení	17
2.2.3 Repertoár a disciplína	17
2.2.4 Dirigent	18
2.2.5 Technická a organizační podpora	19
2.3 Přehled a charakteristika významných studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze.....	19
2.3.1 ČSF – Česká studentská filharmonie	19
2.3.2 Akademický orchestr ČVUT	22
2.3.3 Collegium paedagogicum	23
2.3.4 Orchester Univerzity Karlovy v Praze.....	25

2.3.5	Symfonický orchestr Pražské konzervatoře.....	26
2.3.6	PSO Pražský studentský orchestr	28
2.3.7	Orchestr Vlasty Škampové	29
2.3.8	Piccolo coro & Piccola orchestra.....	31
2.3.9	Filharmonie mladých Praha	32
2.3.10	Symfonický orchestr Gymnázia a Hudební školy hlavního města Prahy....	34
2.3.11	Notre Dame.....	36
2.3.12	Pražský filmový orchestr	37
2.3.13	Symfonický orchestr Prahy 8.....	38
2.3.14	Vinohradský symfonický orchestr	39
2.3.15	Symfonický orchestr Dalibora Havlíčka.....	41
3	Orchestrální akademie	42
3.1.1	Orchestrální akademie Prague Philharmonia.....	43
3.1.2	Orchestrální Akademie České filharmonie.....	43
4	Praktická část – Výsledky mapování studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů.....	45
4.1	Metodika rozhovorů.....	45
4.2	Respondenti	45
4.3	Výsledky	45
4.4	Repertoárové zaměření studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze.....	46
4.5	Způsob zkoušení a vystupování studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze.....	47
	Závěr	49
	Seznam použitých informačních zdrojů	51
	Seznam příloh	54
5	Rozhovory.....	55

5.1	Rozhovor č. 1 – členka studentského symfonického orchestru Marie Burgetová	55
5.1.1	Shrnutí rozhovoru:	56
5.2	Rozhovor č. 2 – houslistka Pražského filmového orchestru Kristýna Krulíková	57
5.2.1	Shrnutí rozhovoru:	58
5.3	Rozhovor č. 3 – dirigent Orchestru Vlasty Škampové, Michael Housa	59
5.3.1	Shrnutí rozhovoru:	60
5.4	Rozhovor č.4 – houslistka, členka orchestr ČVUT, Lucie Vitásková	61
5.5	Rozhovor č. 5 – členka Symfonického orchestru Pražské konzervatoře Klára Klánská <i>Rozhovor veden v březnu 2025 formou online dotazníku. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondentky.</i>	62
5.5.1	Shrnutí rozhovoru	64
5.6	Rozhovor č. 6 – houslistka Symfonického orchestru Prahy 8, Lenka Kozáková	65
5.6.1	Shrnutí rozhovoru:	66
5.7	Rozhovor č. 7 – violoncellistka komorního smyčcového orchestru Piccola Orchestra, Marie Tichá	67
5.7.1	Shrnutí rozhovoru	68
5.8	Rozhovor č. 8 – Leona Stříteská, sbormistryně souboru Notre Dame	69
5.8.1	Shrnutí rozhovoru	70
	Shrnutí významných orchestrů v Praze	73

Úvod

Orchestrální a souborová hra tvoří neoddělitelnou součást hudebního vývoje každého hráče. Právě v okamžiku společné tvorby a souhry získávají hodiny individuálních příprav hlubší smysl a začínají přinášet radost. Souborová hra je v tomto ohledu zcela zásadní – vyžaduje samostatnost, respekt k autoritě, zároveň však rozvíjí schopnost spolupráce, vnímání okolí a klade vysoké nároky na soustředění. Podle školního vzdělávacího programu žáci základních uměleckých škol povinně navštěvují souborovou hru od 3. ročníku studia nástroje. Tato etapa je však velmi náročná a vyžaduje nejen profesionální a pedagogické vedení, ale i promyšlený způsob přípravy a v neposlední řadě motivovaného učitele, který dokáže vést a inspirovat začínající hráče.

Impulesem pro volbu tohoto tématu byla má osobní zkušenost s orchestrální hrou, které se věnuji od útlého věku. Svou cestu jsem započala na Základní umělecké škole v Chotěboři, později jsem pokračovala na Základní umělecké škole J. V. Stamice v Havlíčkově Brodě a následně se zapojila do projektu Společného orchestru žáků ZUŠ a České filharmonie. Během bakalářského studia jsem působila ve smyčcovém komorním orchestru Collegium Paedagogicum a v současnosti hraji v České studentské filharmonii. Tato dlouholetá orchestrální praxe mě přivedla k hlubšímu zájmu o fungování studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů.

V rámci pedagogické praxe na základní umělecké škole, kde vedle individuálních hodin vedu také malý soubor začínajících muzikantů jako přípravu do komorního orchestru, si stále častěji kladu otázku, co čeká žáky po absolvování dvou cyklů základního uměleckého vzdělávání, pokud se nerozhodnou pokračovat ve studiu na konzervatoři či jiné umělecké škole. Mají tito často talentovaní a šikovní studenti možnost dále se hudebně rozvíjet a aktivně působit i při studiu jiných oborů na vysokých školách nebo při zaměstnání a podle jakých parametrů je možné vybírat orchestrální uskupení?

Různých souborů, orchestrů a hudebních uskupení existuje celá řada. Nejčastěji vznikají při kostelích, kde doprovázejí liturgii, nebo jako přátelská seskupení sdílející společný zájem.

Hlavně působí při uměleckých, ale i při jiných typech škol. Cílem této práce je zmapovat významnější pražské studentské, amatérské a poloprofesionální orchestry a porovnat jejich zaměření, výběr repertoáru, způsob práce, koncertní činnost a přístup k hráčům. Nejedná se o kompletní výčet orchestrů působících v Praze, ale o reprezentativní vzorek.

Zároveň se v této souvislosti často setkáváme i s profesionálními hudebníky, kteří s amatérskými orchestry spolupracují – pomáhají je vést, podílejí se na jejich umělecké i organizační činnosti a přímo tak formují jejich umělecký profil. Zkušenější členové orchestru pak začínajícím hudebníkům pomáhají rozvíjet jejich schopnosti a s nadšením je zasvěcují do základů hudební filozofie, jako jsou preciznost, týmová spolupráce, pozornost k detailu, umělecká pokora, přátelství a vzájemný respekt.

V rámci praktické části své bakalářské práce jsem získávala informace zejména prostřednictvím oficiálních webových stránek jednotlivých orchestrů a prostřednictvím rozhovorů s jejich členy nebo dirigenty. Tyto rozhovory mi umožnily nahlédnout do vnitřního fungování souborů z pohledu jejich členů a doplnit dostupné informace o osobní zkušenosti, motivaci a praxi účinkujících. V neposlední řadě jsem jejich prostřednictvím získala aktualizované informace, které jsou často na webových stránkách orchestrů zastaralé.

Při přípravě textové části práce jsem vedle odborné literatury využila také jazykový nástroj ChatGPT², který mi pomohl s překladem z cizího jazyka, úpravou gramatických a stylistických nedostatků, doplněním interpunkce a kultivací větné stavby. Uvedené úpravy sloužily výhradně ke zpřehlednění a formální úpravě textu, nikoli k tvorbě odborného obsahu.

² OpenAI, www.chatgpt.com

1 Orchester

Při vymezení základních pojmů vycházím mimo jiné z publikace Ulricha Michelse,³ který definuje orchestr jako soubor instrumentalistů, jehož velikost přesahuje běžné komorní obsazení. Jednotlivé hlasy jsou v orchestru zastoupeny skupinovým, případně sborovým obsazením. Tohoto uspořádání lze dosáhnout pouze tehdy, podřídí-li se jednotliví hráči vedoucímu skupiny, a to například sjednocením hráčských technik nebo smyků. Stejně tak se podřizují dirigentovi, jeho osobní představě a celkovému pojetí souboru. Počet hráčů v jednotlivých skupinách není pevně stanoven, liší se v závislosti na konkrétní skladbě či historickém období.

Opakem orchestrální hry je sólistická nebo komorní hra, kde mají hráči oproti orchestrální praxi výrazně větší individuální svobodu.⁴

1.1 Rozdělení orchestrů

Orchestry se dělí na různé typy podle několika kritérií, přičemž jedním z nejběžnějších je dělení podle velikosti a obsazení nástrojů. Mezi hlavní kategorie patří komorní, smyčcové, žesťové a symfonické orchestry, přičemž každý typ orchestru má specifickou strukturu a účel. Komorní orchestr bývá menší a zaměřuje zejména na promyšlenou interpretaci s vypracováním nejjemnějších detailů v oblasti souhry, intonace apod. Komorní orchestr má proměnlivé obsazení, které zpravidla čítá okolo 15 hráčů, přičemž konkrétní počet se může lišit v závislosti na charakteru prováděné skladby. Smyčcové orchestry se skládají převážně ze smyčcových nástrojů, tedy houslí, viol, violoncell a kontrabasů. Žesťové orchestry jsou tvořeny nástroji, jako jsou trubky, trombóny a tuba, a mají specifický, výrazný zvuk, který je často využíván v dechových ansámblech nebo vojenských kapelách.

³ Ulrich Michels, *Encyklopedický atlas hudby*, Praha: Lidové noviny, 2000, s. 62.

⁴ Tamtéž, s. 62.

Kromě tohoto dělení podle nástrojového obsazení existuje i dělení podle funkce a žánru. Chrámové orchestry doprovázejí liturgické a náboženské obřady, operní orchestry jsou součástí operních představení a jsou přizpůsobeny k podpoře vokálních výkonů. Zábavní a taneční orchestry pak mají za úkol bavit publikum, a to jak v oblasti populární hudby, tak i v rámci tanců, jako jsou valčíky nebo polky. Lázeňské orchestry jsou spojeny s lázeňskými městy, kde doprovázejí kulturní události, vojenské orchestry hrají při vojenských ceremoniích, oslavách a státních událostech.

Bez ohledu na konkrétní typ orchestru je jedním z hlavních společných rysů to, že nástroje jsou obsazeny skupinově, což znamená, že každý typ nástroje je zastoupen více hudebníky, čímž vzniká bohatý zvuk. Smyčcové kvinteto, tvořené prvními a druhými houslemi, violami, violoncelly a kontrabasy, tvoří jádro většiny orchestrů. Větší orchestry, jako je symfonický orchestr, přidávají další sekce, jako jsou dechové, žesťové a perkusní nástroje, čímž dosahují širokého dynamického rozsahu a bohatosti zvuku. Symfonický orchestr je největším a nejkomplexnějším typem orchestru, schopným interpretovat širokou škálu žánrů – od klasických symfonií po soudobé skladby a filmovou hudbu.

Toto rozdělení orchestrů ukazuje, jak různorodé jsou možnosti hudebního projevu a jak jednotlivé typy orchestrů mohou být přizpůsobeny specifickým hudebním a kulturním potřebám. Každý orchestr má svou unikátní strukturu a poslání, ať už jde o intimní koncerty komorní hudby, nebo velké symfonické produkce na prestižních pódii.⁵

1.2 Etymologie slova orchestr

Etymologie slova „orchestr“ má své kořeny v řeckém výrazu „orchestra“, který v antickém divadle označoval prostor mezi pódiem a publikem, kde se původně odehrávaly dramatické a taneční scény. V renesanci tento termín stále zachovával svůj původní význam, ale už se týkal jen části divadla, kde se nacházel prostor pro účinkující. Zpočátku však slovo „orchestr“ nijak nesouviselo s hudebníky, kteří ve 16. století obvykle nevystupovali v

⁵ MICHELS, *Encyklopedický atlas hudby*, 2000, s. 62.

prostoru mezi pódiem a diváky. Na rozdíl od dnešního orchestru, byli hudebníci často umístěni za scénou, na balkónech nebo přímo na pódiu.

Tato situace se začala měnit v první polovině 17. století. V té době se orchestrem začalo označovat specifické místo, kde byli umístěni hudebníci, a to právě mezi pódiem a hledištěm. Tímto způsobem se z původního významu slova „orchestra“ stal termín, který označoval prostor určený pro hudebníky, jejichž hudba doprovázela dramatické představení. Tento posun v chápání orchestru vedl k postupnému oddělení hudby od samotného divadelního dění, což bylo krokem k formování moderního orchestru.

Teprve na přelomu 17. a 18. století došlo k důležitému vývoji, kdy se slovo „orchestr“ začalo používat ve smyslu nástrojového ansámblu. V tomto období se orchestr stal plně etablovaným souborem hudebníků, kteří hráli na různé hudební nástroje a tvořili soudržný ansámbl. Tato změna v definici orchestru odráží rostoucí význam instrumentální hudby a vývoj hudebních forem v této éře.

Tento vývoj orchestru měl hluboký dopad na strukturu a vývoj klasické hudby, kdy orchestry začaly hrát stále větší roli ve veřejných vystoupeních, a to jak v operách, tak v samostatných koncertních vystoupeních. Zároveň se rozvíjela specializace jednotlivých hudebníků, což vedlo k vytváření orchestru, jak jej známe dnes.⁶

1.3 Historie orchestru

1.3.1 Středověk a renesance

Hudba pro instrumentální uskupení vznikala až koncem 16. století. Zprvu v rámci větších instrumentálních ansámbľů převládala sólistická hra. Hrála se především vokální hudba, nástroje v době renesance sloužily pouze jako podpora vokálních hlasů. Čistě instrumentální skladby téměř neexistovaly. Nástroje se na hudbě přesto podílely hned několika způsoby. *Colla parte*, což v překladu znamená „spolu s partem“, označovalo způsob, kdy nástroje

⁶ SPITZER, John a ZASLAW, Neal. *The Birth of the Orchestra*. New York: Oxford University Press, 2004. s. 15.

hrály společně s vokálními hlasy, které byly zpívány tzv. v unisonu. Instrumentalisté mohli hrát výslovně doprovodné hlasy určené čistě pro nástroj, nebo nahrazovali některý ze zpěvných hlasů. V neposlední řadě byla možná i čistě instrumentální interpretace vokální skladby. K nejvýznamnějším aspektům, které vokální hudba předala hudbě instrumentální, patří melodická hra, frázování melodie odpovídající dechu a zpěvné linie.

Specificky instrumentální ansámblová hra vznikala v benátské škole. Zprvu se nástroje objevovaly ve vokálních sborech, nebo vznikala sbor instrumentální, který se střídal s vokálním sborem. Nakonec byly tvořeny čistě instrumentální skladby.⁷

1.3.2 Baroko

V 17. století přichází samostatná instrumentální hra spolu se vznikem orchestru. Jedná se o společnou hru většího počtu hráčů, která do této doby nebyla vázána konkrétními pravidly. V raném baroku ještě nenalezneme nástrojové rozdělení, používá se pouze hlasové označení soprán, alt, tenor, bas. To se však v průběhu 17. století mění. Skladatelé a interpreti se nově zabývají zvukovými barvami, typickými pro konkrétní nástroje, a dokonce i jejich technickými možnostmi. Pro pojmenování instrumentálního ansámblového souboru ještě není používán pojem orchestr ve významu, jak ho známe dnes. Michael Praetorius⁸ používal pojem *chorus instrumentalis*, v Itálii zase *concerto*, a pro větší obsazení *concerto grosso*. Ve Francii Jean-Baptiste Lully⁹ užívá termín *symphonie*.¹⁰

Oproti renesanci, kde byly typické ostré barvy a jasné linie, baroko usiluje o citovou bohatost, a tak se upřednostňují nástroje se schopností většího výrazu. Starší nástroje jsou nahrazovány modernějšími následovníky. Hlavním nástrojem se stávají housle. Dnešní tvar

⁷ MICHELS, *Encyklopedický atlas hudby*, 2000, s. 263.

⁸ Michael Praetorius (1571–1621), německý skladatel, varhaník a hudební teoretik, patřil k nejvýznamnějším hudebníkům své doby. Jeho teoretický spis *Syntagma Musicum* je dodnes cenným pramenem pro studium hudby pozdní renesance a raného baroka.

⁹ Jean-Baptiste Lully (1632–1687) byl plodný francouzský skladatel a instrumentalista italského původu, který sehrál klíčovou roli ve vývoji francouzské barokní hudby, zejména za vlády krále Ludvíka XIV. Byl dvorním skladatelem a dirigentem, zakladatelem francouzské opery (*tragédie lyrique*) a výrazně ovlivnil podobu dvorské hudby své doby.

¹⁰ MICHELS, *Encyklopedický atlas hudby*, 2000, s. 321-325.

violy a violoncella vznikl proporcionálním zvětšením tvaru houslí. Nové typy smyčcových nástrojů byly lépe přizpůsobené sólové hře a postupně tak vytlačily starší typy viol, ať už šlo o violy da braccio nebo violy da gamba. Mezi hlavní konstrukční rozdíly houslí oproti violám da braccio patří klenuté desky, užší krk, charakteristický f-výřez, nižší luby a proměnlivá tloušťka rezonančních desek. U nástrojů moderního typu také definitivně zmizely pražce a ustálil se počet strun a jejich ladění. Původní gambový tvar korpusu zužujícího směrem ke krku si zachoval pouze kontrabas.

Jádro barokního orchestru tvoří *basso continuo* a smyčce. Orchestry v době baroka můžeme rozdělit na *dvorní*, *operní*, *chrámové* a *collegium musicum*. Funkcí dvorního orchestru byla reprezentace, zábava a doprovod slavností. Počet hráčů závisel na finančních možnostech a zájmu daného dvora. Častá byla dvojí role služebnictva – ve dvorním orchestru mohli účinkovat i hráči z řad služebníků. Operní orchestr působil pouze při veřejných operních divadlech. Orchestr složený ze studentů a měšťanů se nazýval *collegium musicum* a vystupoval ve službách města. *Collegium musicum* bylo velmi typické pro německy mluvící oblasti, zejména Německo a Švýcarsko, v období baroka a raného klasicismu.¹¹

1.3.3 Klasicismus

V období klasicismu, především ve druhé polovině 18. století, dochází k významnému rozvoji a formování orchestru, přičemž významné impulzy přicházely především z měst Mannheimu a Paříže. Orchestr této doby byl charakteristický vysokou mírou disciplíny, která byla považována za klíčový předpoklad kvalitního provozování hudby. Tato disciplína zahrnovala nejen důkladnou koordinaci mezi hudebníky, ale také přesné dodržování notového zápisu skladatelů.

Co se týče samotného obsazení, orchestr v klasicismu čítal zpravidla kolem třiceti hudebníků, v některých případech však mohl být i menší, v závislosti na potřebách a nárocích konkrétní skladby. Základ orchestru tvořily smyčcové nástroje – první a druhé

¹¹ SPITZER, John a ZASLAW, Neal, *The Birth of the Orchestra*, 2004, s. 243-244.

housle, violy, violoncella a kontrabasy – které poskytovaly pevný harmonický základ a určovaly charakter celého zvuku.

Dechové nástroje byly obvykle obsazeny po dvou, konkrétně šlo o dvě flétny, hoboj, fagoty a lesní rohy. Toto uspořádání umožňovalo dosažení bohatšího a pestřejšího zvuku. Dechové nástroje často nesly melodické linky a významně přispívaly k barevnosti a dynamice orchestrálního projevu. Postupně se do orchestru začaly přidávat také trubky, pikola, pozouny a perkusní nástroje, zejména dva tympány a triangel. Tyto nástroje obohatily orchestr o nové výrazové a dynamické možnosti, které skladatelům umožnily experimentovat s barvou zvuku a kontrasty.

Příkladem typického orchestru té doby byla mannheimská dvorní kapela, známá svou precizností a inovacemi. Orchester zahrnoval dvacet dva houslí, čtyři violy, čtyři violoncella, kontrabas a dechové nástroje – po dvou flétnách, hoboích, klarinetech, fagotech, lesních rozích, trubkách a tympánech. Takové obsazení bylo ideální pro tehdejší kompoziční styl, který kladl důraz na vyváženou souhru jednotlivých skupin nástrojů a plnost zvuku.

Významným mezníkem ve vývoji orchestru byla tvorba Ludwiga van Beethovena. Beethoven přetvořil dosavadní komornější orchestr v mohutnější symfonický aparát. Jeho inovace¹² umožnily skladatelům využívat širší zvukové spektrum, propracovanější dynamiku a pestřejší orchestraci, což mělo zásadní dopad na další vývoj symfonické hudby 19. století.¹³

Pro dosažení zvukové i vizuální jednoty smyčcové skupiny se v praxi ustálilo, že všichni hráči dodržují stejný směr smyku. Myšlenka sjednocených smykových tahů sahá až do období baroka, kdy ji uplatňoval například Jean-Baptiste Lully, působící jako dirigent smyčcového orchestru na dvoře Ludvíka XIV. V orchestrální hře však není podstatný pouze

¹² Beethovenova tvorba přinesla mimo jiné prodloužení formálních útvarů, dramatický motivický vývoj (např. čtyřtónový motiv v 5. symfonii), využití nových nástrojů (pikola, trombony, tympány, kontrafagot) a jako první v historii symfonie zařadil sólisty a sbor (9. symfonie). Jeho dílo se vyznačuje emocionální hloubkou a důrazem na osobní výpověď, čímž položil základy romantismu.

¹³ MICHELS, *Encyklopedický atlas hudby*, 2000, s. 381-383.

směr smyku, ale také to, kterou částí smyčce se hraje, jak dlouhé tahy jsou použity a kdy je třeba držet smyčec u struny či ho nechat odskočit. Všechny tyto aspekty mají zásadní vliv na sehranost a celkový zvuk skupiny.¹⁴

Ve druhé polovině 18. století však orchestry stále čelily problémům spojeným s jednotností smykové techniky. V notovém materiálu chyběly poznámky ke smykům, a proto bylo nutné stanovit jednotící principy jejich používání, aby byla hra smyčcových nástrojů co nejvíce konzistentní. Hudebníci se v provozovací praxi řídili třemi nejběžnějšími zásadami: za první, každá nota měla mít svůj vlastní smyk, pokud nebyla spojena obloučkem; za druhé, smyčec měl zůstat na struně, pokud v hudbě nebyla pauza, protože v rychlém tempu nebyl čas na jeho zvedání, zatímco v pomalejším by jeho odtržení narušilo plynulost fráze; a za třetí, tzv. pravidlo smyků dolů určovalo, že těžké doby v taktu měly být vždy hrány smykem dolů.¹⁵

Postupně však začala tato pravidla narážet na potřebu větší výrazovosti a plynulosti. Skladatelé i hráči vnímali striktní pravidlo smyku dolů jako omezující. Friedrich Wilhelm Marpurg¹⁶ nebo Johann Friedrich Reichardt¹⁷ navrhovali, aby smyčce nebyly vždy vázány k první době taktu, ale spíše respektovaly hudební frázi a výraz. Reichardt rovněž upozorňoval, že *ripieno*¹⁸ houslisté by měli v určitých případech smyčec zvednout – například na konci fráze nebo k úpravě *appoggiatury*¹⁹ – a že jednotnosti smyků lze dosáhnout i tím, že hráči pocházejí ze stejné školy nebo mají společného učitele. S tímto přístupem se pojí také praxe zapisování smyků do partů samotnými hráči. Významným

¹⁴ BUBLÍKOVÁ, Eliška. *Houslista v symfonickém orchestru*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012.s. 41.

¹⁵ SPITZER, John a ZASLAW, Neal, *The Birth of the Orchestra*, 2004, s. 372.

¹⁶ Friedrich Wilhelm Marpurg (1718–1795) německý hudební teoretik, skladatel a kritik. Patřil mezi významné představitele osvícenského hudebního myšlení a je autorem řady teoretických děl, která se zabývala hudební formou, kontrapunktem i interpretační praxí. Jeho práce přispěla k systematizaci hudební teorie v období klasicismu.

¹⁷ Johann Friedrich Reichardt (1752–1814) byl německý skladatel, hudební teoretik, kritik a hudební ředitel pruského dvora. Vedle své skladatelské činnosti se výrazně zasloužil o rozvoj hudební estetiky a byl významným představitelem hudebně-literárního osvícenství. Jeho spisy reflektují dobovou interpretační praxi, estetické názory a kulturně-politický kontext konce 18. století.

¹⁸ Doprovodná část orchestru, opakem je *concertino*.

¹⁹ Krátká, melodická ozdoba, která předsouvá jeden tón před hlavní tón, a tím vytváří napětí a expresi.

příkladem byl Johann Georg Pisendel,²⁰ koncertní mistr drážďanského orchestru, který věnoval mimořádné úsilí zaznamenávání smyků přímo do orchestrálních partů.

Konec 18. století tak přinesl nejen rozvoj orchestrálního zvuku, ale také první kroky k systematizaci smykové techniky, která se v následujícím století stala běžnou součástí notového zápisu.²¹

1.3.4 Romantismus

V období romantismu (přibližně 1820–1900) prošel orchestr významnými změnami, které měly klíčový vliv na hudbu této doby. Romantismus přinesl hlubší emocionální výraz, větší rozsah a složitější struktury v hudbě, což se projevilo i v rozvoji orchestru. Orchester se v tomto období rozrostl, zejména v dechových nástrojích. Příkladem tohoto trendu je Wagnerova opera *Prsten Nibelungův*, kde k běžnému symfonickému obsazení přibyly nové nástroje, jako basová trubka, kontrabasový pozoun, osm lesních rohů a 16 kovádlin, čímž se zvětšil nejen počet hráčů, ale i možnosti hudebního vyjádření.²²

V polovině 19. století se dechové nástroje stávají plně chromatickými, což znamená, že mohou zahrát jakoukoli notu ve svém rozsahu. Repertoár se ustálil a převládají skladby z 18. a 19. století, čímž struktura vrcholného klasicistního orchestru zůstává do jisté míry nezměněná: smyčcové kvinteto doplněné o dechové nástroje a bicí.²³

1.3.5 20. století

Nikdy v minulosti neexistovalo současně tolik hudebních stylů, žánrů a tvůrčích technik jako ve 20. století. Už v průběhu druhé poloviny 19. století docházelo k postupnému obohacování dur-mollového systému, a to zejména častějším využíváním chromatických postupů.

²⁰ Johann Georg Pisendel (1681–1767), německý barokní skladatel, dirigent a multiinstrumentalista, považovaný za jednoho z nejplodnějších autorů své doby. Působil mimo jiné jako hudební ředitel v Hamburku a měl výrazný vliv na podobu duchovní i světské hudby v Německu.

²¹ SPITZER, John a ZASLAW, Neal, *The Birth of the Orchestra*, 2004, s. 373–374.

²² MICHELS, *Encyklopedický atlas hudby*, 2000, s. 383.

²³ SMOLKA, Jaroslav a kolektiv autorů. *Malá encyklopedie hudby*. Praha: Editio Supraphon, 1983, 736 s. ISBN 02-184-83. s. 475–476.

Typickým příkladem je Wagnerova opera *Tristan a Isolda*, kde právě chromatika hraje zásadní roli. Pro další zvukové ozvláštnění začínají skladatelé pracovat s církevními mody, pentatonikou, celotónovou stupnicí, dokonce i uměle vytvořenými stupnicemi. Vývoj a experimentování však vedly až k úplnému narušení tradiční tonality, a k potřebě nově organizovat hudební materiál.

Schoenbergův systém dodekafonie, založený na uspořádání všech dvanácti tónů, nebyl ve své době, mezi světovými válkami, široce přijat. Teprve po druhé světové válce se výrazněji prosadily seriální techniky, dodekafonie obohacená o nové instrumentální kombinace a využívání elektronické hudby. Tyto nové přístupy však kladly vysoké nároky nejen na interprety, ale zejména na posluchače, u nichž se nesetkávaly vždy s pozitivním přijetím.

Moderní umělejší hudba však pronikla na koncertní pódia už v meziválečném období. Hudba 20. století vychází z tradice, avšak zároveň ji v mnohém popírá – disonance je postavena na roveň konsonanci, a staré hudební formy jsou naplněny novým obsahem.

Funkce orchestrálního zvuku v moderní hudbě nespočívá pouze ve výsledné hlasitosti, ale především v hodnotě samotné hudební výpovědi a v originálně zvoleném nástrojovém obsazení. K pochopení moderní hudby je nutné nejen znát instrumentaci, ale také porozumět formální a tektonické stránce skladeb, která se často výrazně odlišuje od estetických zásad předchozích epoch.

Orchestr pozdního romantismu se vyznačoval mohutným zvukem díky rozšířenému obsazení dechových nástrojů (6–8 lesních rohů), bohatší sekci bicích nástrojů a početně silným smyčcovým skupinám, které byly často děleny do dílčích skupin (*divisi*). Tím docházelo k ještě větší barevnosti a plnosti zvuku. Tento způsob instrumentace se uplatňoval zejména v symfonických básních a symfoniích, tedy v dílech, jejichž cílem bylo vyjádřit závažná témata a myšlenky. I přesto zůstávaly smyčcové skupiny nadále jádrem orchestru.

Impresionismus přinesl do orchestrální tvorby důraz na barvy a nové zvukové možnosti. Objevila se řada sólových kombinací nástrojů, směřujících k rovnoprávnosti smyčců, dechů

i bicích. Tuto tendenci barevné instrumentace můžeme dobře sledovat například v *Boleru* Maurice Ravela.²⁴

1.4 Smysl orchestrální hry

Umění, hudba a samotné muzicírování jsou záležitosti společenské. Orchesterální hra má nejen obrovský umělecký, ale i sociální význam, neboť jde o skupinovou aktivitu, v níž každý hráč přispívá k celkovému výsledku. Setkávají se zde lidé se stejnými zájmy a vášní pro hudbu, což přirozeně vytváří prostor pro vzájemnou spolupráci a sdílení radosti z hudebního zážitku. Každý muzikant musí umět vnímat ostatní členy orchestru, koordinovat svůj výkon s ostatními a podřídit se společnému cíli, čímž rozvíjí schopnost spolupráce, empatie a respektu k druhým. Tato zkušenost posiluje komunikační dovednosti a přispívá k vytváření silného kolektivního ducha.

V minulosti byly ženy v profesionálních orchestrech výjimkou, především kvůli společenským očekáváním spojeným s rodinnou rolí. Vlivem postupující emancipace se však situace výrazně proměňuje a ženy dnes v orchestrech zaujímají stále pevnější místo. Vedle hudebních kvalit je velmi ceněna také nekonfliktnost a schopnost fungovat v kolektivu. Vzhledem k tomu, že orchestrální hráči tráví spolu mnoho času nejen při zkouškách a koncertech, ale také na cestách a při společném ubytování, jsou vstřícnost, ohleduplnost a dobré mezilidské vztahy nezbytným předpokladem harmonického soužití celého ansámblu.²⁵

James Surowiecki²⁶ ve své knize *The Wisdom of Crowds* poukazuje na to, že kolektivní činnosti mohou vést k lepším výsledkům, pokud je skupina správně organizovaná a její členové mají možnost sdílet své názory a dovednosti. V amatérských, žákovských a studentských orchestrech jsou méně zkušení hráči často motivováni svými spoluhráči s delší

²⁴ SCHNIERER, Miloš. *Svět orchestru 20. století*. 1995, s. 11-15.

²⁵ BUBLÍKOVÁ, Eliška. *Houslista v symfonickém orchestru*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012. s. 14.

²⁶ James Michael Surowiecki (*1967), americký novinář a autor, který dlouhodobě působil jako redaktor týdeníku *The New Yorker*, kde psal pravidelný sloupek o byznysu a financích nazvaný *The Financial Page*.

praxí. Zkušenější hudebníci zde mají nejen přirozenou, ale i nepsanou povinnost radit, pomáhat a předávat cenné poznatky, které sami získali od svých pedagogů nebo v praxi.

Na základních uměleckých školách představuje souborová hra silnou motivační složku. Studium hudebního nástroje probíhá převážně individuálně a bývá vnímáno jako volnočasová aktivita, při které se žáci nejčastěji setkávají pouze se svým učitelem. Tuto izolaci však přirozeně narušuje právě souborová hra, která žákům umožňuje seznámit se s ostatními hudebníky. Mohou sdílet své radosti i obtíže spojené s hrou na nástroj, nacházet inspiraci u spolužáků a vytvářet nová přátelství. Mladší žáci často vzhlížejí ke hře starších a zkušenějších spoluhráčů, kteří se zároveň učí empatii a zodpovědnosti vůči méně zkušeným členům souboru. Tím dochází k přirozenému a cennému mezigeneračnímu učení.

2 Studentské a amatérské orchestry

2.1 Amatérské orchestry

V průběhu 18. století se v anglických hudebních kruzích ustálil pojem *gentleman amateur*, označující specifickou skupinu mužů s určitou společenskou a profesní pozicí. Tito muži byli vnímáni jako „gentleman“, což znamenalo, že jejich hlavním zdrojem obživy nebyla hudba, nýbrž jiná nehudební činnost. Často působili jako vojenští důstojníci v armádě, správcové zemědělských usedlostí, úředníci či zástupci dalších svobodných povolání, která s hudbou přímo nesouvisela. V rámci svého vzdělání však v mládí navštěvovali hudební lekce, kde se učili hře na hudební nástroj, a přestože se později živili jinak, udržovali si hru na nástroj jako volnočasovou aktivitu.

Tito muži bývali zároveň označováni jako *amateurs*, což v tehdejší významu označovalo člověka, který se hudbě věnoval z lásky a nadšení, nikoliv z profesionálních či finančních důvodů. Hráli na nástroje nebo zpívali čistě pro potěšení, bez komerčního záměru. Tento přístup byl ve své době považován za ideál – umění a hudba neměly sloužit pouze k obživě, ale především k osobnímu vyjádření emocí a zájmu. Spojení umění a osobního prožitku tak v jejich pojetí vytvářelo model „čistého“ muzicírování, které bylo vnímáno jako ušlechtilé a hodnotné.²⁷

2.2 Rozdíly mezi studentskými, amatérskými a profesionálními orchestrálními tělesy

2.2.1 Úroveň zkušeností

Studentský orchestr a profesionální orchestr se výrazně liší v několika aspektech, přičemž hlavní rozdíl spočívá v úrovni zkušeností a dovedností jeho členů. Členové studentského orchestru jsou většinou studenti nebo mladí začínající hudebníci, kteří jsou teprve na cestě ke zlepšení svých technických dovedností a k postupnému získávání zkušeností. Tito

²⁷ SPITZER, John a ZASLAW, Neal, *The Birth of the Orchestra*, 2004, s. 288-291.

hudebníci často ještě pokračují ve svém hudebním vzdělávání a jejich technická úroveň a schopnosti mohou být velmi různorodé, což se odráží i v celkovém výkonu orchestru. Amatérské orchestry se vyznačují hráči, jejichž povolání je mimohudební a v orchestru působí pro radost. Naopak členové profesionálního orchestru jsou zkušení hudebníci, kteří se hudbě věnují na vysoké profesionální úrovni, je to jejich způsob obživy a mohou se orchestru na plno věnovat. Mnozí z nich mají za sebou dlouholeté zkušenosti s veřejnými vystoupeními, nahráváním hudby a účastí na prestižních projektech, což se odráží v jejich vynikajícím výkonu a preciznosti.

2.2.2 Cíle, frekvence vystoupení a průběh zkoušení

Cílem studentského/amatérského orchestru je především vzdělávání a rozvoj mladých hudebníků. U amatérských hráčů je to radost ze společné hry, snaha si udržet znalost hry. Orchester poskytuje příležitost pro praktickou zkušenost, kde se studenti učí spolupráci a zdokonalují se v interpretaci hudby. Vystoupení studentského orchestru bývají zpravidla příležitostmi k předvedení pokroku hráčů, a ne vždy se konají na prestižních scénách. Orchester se schází pravidelně a repertoár zkoušejí v delším časovém horizontu. Naproti tomu profesionální orchestr má za cíl dosahovat nejvyšší umělecké úrovně a vystupovat na prestižních pódii, včetně koncertních síní a mezinárodních festivalů. Členové profesionálního orchestru se zaměřují na dokonalý výkon. Proces nastudování nového repertoáru je díky vysoké úrovni a zkušenostem hráčů výrazně časově úspornější. Na druhou stranu však musí profesionální tělesa během stejného období zvládnout nastudování několikanásobně většího množství skladeb a odehrát podstatně více vystoupení než orchestry amatérské. Profesionální orchestr pracuje pod vedením dirigenta na promyšlené interpretaci, hudebním výrazu s tím souvisejících detailech.

2.2.3 Repertoár a disciplína

Z hlediska repertoáru, studentský orchestr obvykle hraje jednodušší nebo méně náročné skladby, které odpovídají úrovni technických schopností jeho členů. Profesionální orchestr se oproti tomu zaměřuje na širokou škálu děl, od klasických mistrů až po soudobou hudbu, a často se podílí na premiérách nových děl nebo spolupracuje s významnými skladateli. V

souhrnu lze říct, že studentský a profesionální orchestr se liší nejen v úrovni dovedností a zkušeností svých členů, ale také v jejich cílech, výkonech a repertoáru, přičemž profesionální orchestr se vyznačuje vysokou uměleckou úrovní a prestižními vystoupeními, zatímco studentský orchestr slouží jako prostředek pro vzdělávání a růst mladých hudebníků. Rozdíl se odráží také v přístupu k disciplíně a zodpovědnosti členů za výkon. Mladí hudebníci často potřebují více vedení a podpory v těchto oblastech, protože se stále učí, jak zodpovědně přistupovat ke zkoušení a domácí přípravě která je s hudebním vystupováním spojena. Zkoušky jsou tak často více zaměřeny na výuku a osobní rozvoj, kde se klade důraz na to, aby si studenti osvojili správné techniky, zlepšili svou disciplínu a pochopili význam kolektivní spolupráce. Naopak v profesionálním orchestru je disciplína na mnohem vyšší úrovni, protože každý člen je plně zodpovědný za svůj výkon. Všichni hudebníci se musí pečlivě připravovat na zkoušky, studovat partitury a zajistit, aby jejich výkon na koncertě byl bezchybný. V profesionálním prostředí se očekává, že každý člen orchestru přistupuje ke své roli s maximální profesionalitou, což zahrnuje nejen technickou zručnost, ale také disciplínu a zodpovědnost za celkový výsledek vystoupení. Tento rozdíl v přístupu k disciplíně a zodpovědnosti ukazuje, jak se studentský orchestr zaměřuje na výchovu a podporu mladých talentů, zatímco profesionální orchestr se soustředí na udržení vysokých standardů a dokonalého výkonu.

2.2.4 Dirigent

Dirigent studentského orchestru bývá obvykle pedagog nebo mladý dirigent, který se zaměřuje na výuku a rozvoj hudebníků. Jeho role je orientována na podporu studentů, poradenství a zlepšování jejich schopností. Často je jeho úlohou naučit a představit nový repertoár. V komorních orchestrech upozorňuje na intonaci, přesný rytmus či správné noty. Naopak dirigent profesionálního orchestru je zkušený odborník, často s mezinárodními zkušenostmi, a jeho hlavní úkol je zajištění vysoké kvality výkonu a interpretace složitých děl. Zatímco u studentského orchestru je dirigent spíše mentorem, v profesionálním orchestru je lídrem, který se soustředí na dokonalou interpretaci hudby.

2.2.5 Technická a organizační podpora

Studentský/amatérský orchestr se často potýká s omezeným technickým a organizačním zázemím. Orchestry obvykle zkoušejí ve školních prostorách nebo na menších scénách, což může omezit kvalitu přípravy a prezentace. Kvalita nástrojů závisí na zázemí školy nebo finančních možnostech rodin. Naopak profesionální orchestr disponuje vysoce kvalitní technickou podporou a zázemím. Má možnost zkoušet ve špičkových prostorách, což zajišťuje optimální podmínky pro přípravu. K dispozici je také odborný management, marketing a kvalitní nahrávací technologie, které umožňují orchestrům realizovat profesionální projekty. Díky větším rozpočtům a širším možnostem financování mají profesionální orchestry výrazně lepší podmínky pro produkci a propagaci.

2.3 Přehled a charakteristika významných studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze

2.3.1 ČSF – Česká studentská filharmonie

Jedná se o studentský orchestr, který působí pod záštitou České filharmonie. Myšlenka na jeho vznik vzešla v roce 2006 od tehdejšího ředitele Václava Reidlbaucha,²⁸ který chtěl pořádat symfonické koncerty pro mladé publikum, což si Česká filharmonie vzhledem ke své zaneprázdněnosti nemohla dovolit. Na počátku se na edukačních projektech podílel Pražský studentský orchestr. V letech 2006 až 2010, pod vedením dirigenta Marka Ivanoviče²⁹, orchestr společně s mladými hudebníky, kteří spojovali lásku k hudbě, nastudoval skladby jako Janáčkovu *Sinfoniettu*, Dvořákovu *Novosvětskou symfonii*, *Violoncellový koncert*, *Te Deum*, Musorgského *Obrázky z výstavy* nebo Prokofjevovu *Svitu z baletu Romeo a Julie*.

²⁸ Václav Riedlbauch (1947–2017), český hudební skladatel, pedagog, manažer, ministr kultury mezi lety 2009-2010

²⁹ Marek Ivanović (*1976), český dirigent a skladatel, od roku 2015 šéfdirigent Janáčkoví opery Národního divadla Brno.

V roce 2011 došlo ke změně managementu a hudebně vzdělávací činnost České filharmonie se výrazně rozrostla. V tomto období vznikla dnes již známá Česká studentská filharmonie, jejímž cílem je nabídnout mladým hudebníkům, především studentům hudebních škol, gymnázií, konzervatoří a akademií, pravidelnou možnost studovat a koncertně provádět velká díla symfonické, koncertantní a vokálně-instrumentální hudby.³⁰

Orchestr realizuje edukační programy pro žáky základních škol a zaměřuje se na interaktivní a zábavnou formu přiblížení klasické hudby mladému publiku. Na koncertech, pod vedením dirigenta Marka Ivanoviče a moderátora Petra Kadlece,³¹ jsou skladby doprovázeny mluveným komentářem, ve kterém se vysvětlují například hudební formy, zajímavosti o skladatelích či historický kontext jednotlivých děl. Publikum je do programu aktivně zapojeno – posluchači se účastní různých aktivit, například napodobování zvuků, tleskání a dupání rytmu či nahrazování sboru. V roce 2024 se při jednom z koncertů děti zapojily i do tance, kdy na základě jednoduché choreografie tančily na motivy z *Labutího jezera*.³² Tento přístup umožňuje dětem nejen lépe porozumět hudbě, ale také si ji užít a stát se součástí uměleckého zážitku.

Edukační cyklus nese název Kroky a skládá se ze tří koncertních řad v průběhu jedné sezóny. Orchestr se neschází pravidelně, způsob zkoušení odpovídá spíše modelu profesionálního orchestru. Termíny koncertů jsou známy vždy před začátkem sezóny a hráči se závazně zapisují na jednotlivé projekty. Obsazení orchestru se mění podle aktuálně vybraného repertoáru. Hráči dostávají notový materiál minimálně měsíc před první společnou zkouškou.

Zkoušky a vystoupení probíhají vždy během dvou týdnů, během kterých se uskuteční čtyři až pět orchestrálních zkoušek a následně tři dopolední a jedno večerní vystoupení. Veškerá příprava probíhá v prostorách Rudolfinu. Na první zkoušku přicházejí hráči již perfektně

³⁰ KLEPAL, Boris. *Potřebujeme cvičit a hrát. Mladé talenty nevěří, že klasická hudba zůstane na síti*. Online. In: Aktuálně.cz. 2021. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/klasicka-hudba/potrebujieme-cvicit-a-hrat-ceska-studentska-filharmonie/r~450cecea729a11ebaedf0cc47ab5f122/>. [cit. 2025-01-21].

³¹ Petr Kadlec (*1980), muzikolog, publicista, hudební dramaturg a vedoucí vzdělávacích programů České filharmonie.

³² Obrázek 1: Labutí jezero, Marko Ivanović v Rudolfinu.

přípravě, repertoár se často hned od počátku hraje v originálním tempu. Druhá zkouška bývá částečně dělená na nástrojové skupiny (například u smyčců probíhá sjednocení smyků). Ve druhé polovině této zkoušky pracují smyčcové skupiny přímo s dirigentem. Dechové nástroje mají zpravidla dělené zkoušky s filharmoniky před zahájením společných zkoušek, proto už při druhé orchestrální zkoušce zkoušejí rovnou v plném obsazení. Druhá a třetí zkouška bývají velmi intenzivní a zaměřují se především na práci s detailem a výrazem. Poslední zkouška je věnována režii koncertu a přípravě na edukační část, kdy si orchestr vyzkouší dílčí úryvky, které slouží jako ilustrace k mluvenému slovu během vystoupení.

Tři dopolední koncerty jsou určeny pro publikum složené ze žáků základních a středních škol, večerní koncert je přístupný široké veřejnosti a rodinám s dětmi. Všechny koncerty jsou audiovizuálně zaznamenávány a následně zveřejňovány na YouTube, kde jsou volně dostupné široké veřejnosti.

Repertoár orchestru je velmi pestrý. Každý Krok nese vlastní téma. V minulých letech zazněla například *Rhapsody in Blue* George Gershwin, předehra k opeře *Tannhäuser* Richarda Wagnera, části z *Labutího jezera* Petra Iljiče Čajkovského nebo *Tanec kostlivců* Camilla Saint-Saëns.

V aktuální sezóně orchestr připravil:

- **1. Krok** pod názvem *Dvořákova anglická a Vysoké*, kde byla rozebrána a provedena celá Dvořákova 8. symfonie,
- **2. Krok** *Čtvero ročních dob z Benátek do Buenos Aires*, který přinesl konfrontaci *Čtvera ročních dob* Antonia Vivaldiho a Ástora Piazzolly,
- **3. Krok** věnovaný *Obrázkům z výstavy*, ve kterém je porovnávána původní Musorgského klavírní verze s orchestrální úpravou Maurice Ravela.

Orchestr je tvořen studenty nejen hudebních škol, konzervatoří a Akademie múzických umění, ale i dalších škol – přírodovědeckých, pedagogických či technických fakult. Do orchestru je možné se přihlásit prostřednictvím edukačního oddělení, kde zájemce absolvuje vstupní pohovor v přátelské atmosféře. Řada hráčů se do tělesa dostala na základě

doporučení od stávajících členů. V orchestru panuje rodinné prostředí a v případě, že některý z hráčů odchází, může sám navrhnout vhodného náhradníka. Často se jedná o absolventy základních uměleckých škol, kteří se dříve účastnili projektu *Společný koncert filharmoniků a žáků ZUŠ*. Důležité však je, aby vzájemná spolupráce fungovala oboustranně – ne každému totiž tento typ koncertní činnosti vyhovuje. Všichni členové si nicméně uvědomují hodnotu nadšení a zápalu, které jsou pro atmosféru v orchestru charakteristické a tvoří jeho základ. V případě, že by současný model přestal být funkční, je vedení připraveno přejít na systém konkurzů.

Koncertní mistryní orchestru je Magdaléna Mašlaňová.³³ Vedoucími skupin jsou zpravidla členové Hudební akademie České filharmonie, jejichž studium zahrnuje i participaci na vzdělávacích programech České filharmonie.

2.3.2 Akademický orchestr ČVUT

Akademický orchestr ČVUT je symfonické hudební těleso, které poskytuje příležitost k hudebnímu uplatnění nejen studentům Českého vysokého učení technického, ale i studentům dalších vysokých škol a univerzit. Orchester byl založen v roce 2007 z iniciativy dirigenta Jana Šrámk³⁴, který si přál pracovat s mladými i méně zkušenými hudebníky.

Orchester pravidelně vystupuje v Betlémské kapli, například při oslavách Dne studentstva 17. listopadu, a účinkuje také na různých pražských pódii. Repertoár orchestru zahrnuje jak klasické skladby, tak multižánrové programy. Mezi největší úspěchy patří vystoupení v dubnu 2019 v Trinity College Chapel v Cambridge ve Velké Británii, kde orchestr provedl české skladby, například *Biblické písně* č. 3, 4 a 10 od Antonína Dvořáka nebo *Slovanský*

³³ Magdaléna Mašlaňová (*1983), zástupkyně koncertního mistra České filharmonie. Po maturitě na Gymnáziu Jana Nerudy studovala u Jaroslava Foltýna na Pražské konzervatoři a následně od roku 2005 byla posluchačkou Ivana Štrause.

³⁴ Jan Šrámek (*1959), absolvent Pražské konzervatoře ve violové třídě Jaroslava Ruise. Dirigování studoval u prof. M. Klemense a dále pokračoval u A. Rosena, 1988-1989 koncertní mistr viol, pedagog a zvukový inženýr orchestru „Nova Filarmonia Portuguesa“ v Lisabonu.

tanec č. 8. Orchester také premiéroval díla skladatele Jaromíra Vogla³⁵ a pravidelně spolupracuje s vynikajícími sólisty, mezi které patří například Pavel Šporcl³⁶ a Ivo Kahánek.^{37, 38}

Členy orchestru jsou studenti, pracující hudebníci, mladiství i senioři. Orchester často doprovází absolventy konzervatoří a Akademie múzických umění. V posledních letech připravil například Rachmaninovův *Klavírní koncert*, Bruchův *Houslový koncert*, Dvořákův *Houslový koncert* a Stamicův *Violový koncert*. V letošním roce orchester připravuje Dvořákovy *Symfonie* č. 8 a 9.

Současným dirigentem je Maxmilián Pilmaier³⁹ a koncertní mistryní Marie Talichová.⁴⁰ Orchester se schází ke zkouškám pravidelně každý čtvrtek, přičemž před koncerty probíhá intenzivnější příprava formou soustředění.⁴¹

2.3.3 Collegium paedagogicum

Jedná se především o smyčcový komorní orchester, který byl založen v roce 1976. Jeho členy jsou nejčastěji studenti Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, a proto se obsazení orchestru každým rokem obměňuje.

³⁵ Jaromír Vogel (1943–2022), multizánrový skladatel hudby k filmům, televizním inscenacím, divadelním hrám a pohádkám.

³⁶ Pavel Šporcl (*1973), přední český houslista, známý svou virtuozitou, osobitým projevem a popularizací klasické hudby. Studoval na Pražské konzervatoři, AMU a v zahraničí. u Itzhaka Perlmana v New Yorku.

³⁷ Ivo Kahánek (*1979), významný český klavírista, laureát mezinárodních soutěží a vyhledávaný interpret klasické i soudobé hudby. Absolvoval Janáčkovu konzervatoř v Ostravě, Akademii múzických umění v Praze a studoval také na Hudební akademii v Lucernu.

³⁸ *Akademický orchester*. Online. ČVUT. 2016. Dostupné z: <https://www.orchestrevut.cz/#oorchestru>. [cit. 2025-02-01].

³⁹ Maxmilián Pilmaier (*2001), český dirigent, absolvent Pražské konzervatoře, kde studoval dirigování a dříve také hru na klavír.

⁴⁰ Marie Talichová (*1948), česká houslistka. Studovala na Pražské konzervatoři, kde se setkala se svým budoucím manželem Janem Talichem, zakladatelem Talichova kvarteta. Působila jako koncertní mistryně Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK

⁴¹ Rozhovor č. 4 – členka Orchestru ČVUT, Lucie Vitásková. Veden formou online dotazníku v březnu 2025. Nepublikovaný rozhovor. Archiv autora.

Předchozí dlouholetou uměleckou vedoucí orchestru Collegium paedagogicum byla Marka Perglerová,⁴² která vedla soubor v letech 1976 až 2016, poté Jan Rada, jenž působil jako umělecký vedoucí v období 2016 až 2019. V letech 2019 až 2023 orchestr vedla Eva Šašínková.⁴³ V současnosti stojí v čele orchestru dirigent Marek Valášek.⁴⁴

Orchestr se zaměřuje na pestrý repertoár, který zahrnuje díla českých i světových skladatelů od baroka až po současnost. Během své existence získal soubor řadu ocenění na prestižních soutěžích a festivalech, z nichž vyniká vítězství v rozhlasové soutěži *Concerto Bohemia*. Orchestr se rovněž podílel na řadě nahrávek různých hudebních děl.

Collegium paedagogicum reprezentuje Pedagogickou fakultu nejen při samostatných koncertech, ale i ve spolupráci s dalšími uměleckými soubory a sólisty, což studentům poskytuje cenné příležitosti k získávání praktických zkušeností. Orchestr pravidelně vystupuje na slavnostních akcích fakulty i celé univerzity a častou součástí jeho činnosti je spolupráce se smíšeným sborem PedF UK. Společně uvedli řadu významných děl, jako například Antonína Dvořáka *Te Deum* a *Stabat Mater*, Felixe Mendelssohna-Bartholdyho *Eliáš*, Carla Orffa *Carmina Burana*, Francise Poulenca *Stabat Mater*, Johanna Sebastiana Bacha *Magnificat* či Josepha Haydna *Stvoření*.⁴⁵

⁴² Marka Perglerová (*1948), houslistka, pedagožka. V letech 1963–1969 studovala hru na housle na Státní konzervatoři v Praze, následně pokračovala na Hudební fakultě AMU (1969–1973). Habilitaci získala na AMU v roce 1988. Od roku 1974 působila na Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty UK, kde vyučovala hru na housle, improvizaci, komorní hru, orchestrální praxi a interpretační semináře.

⁴³ Eva Šašínková (*1972), absolventka Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži a Akademie múzických umění v Praze, kde vystudovala obor kontrabas. V roce 2022 dokončila doktorské studium na Pedagogické fakultě UK. Je laureátkou několika domácích i mezinárodních kontrabasových soutěží a nositelkou prestižních ocenění, včetně Prémie Českého hudebního fondu a Ceny Josefa Hlávky. Věnuje se umělecké, pedagogické a publikační činnosti a od roku 2022 je autorkou odborné knihy *Významní pedagogové české kontrabasové školy současnosti*.

⁴⁴ Marek Valášek (*1969), dirigent, pedagog, hlavní varhaník řádu kapucínů v Praze na Hradčanech. Studoval dirigování na HAMU, na Pedagogické fakultě UK absolvoval obory hudební výchova – sbormistrovství a na Týnské škole v Praze obor regenschori. Habilitoval se v roce 2022 na JAMU v oboru hudební umění. Na katedře hudební výchovy PedF UK vyučuje od roku 2002, od roku 2011 vedoucím oddělení sbormistrovství, od roku 2018 vedoucí katedry hudební výchovy.

⁴⁵ *Komorní orchestr Collegium paedagogicum*. Online. Katedra hudební výchovy Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. B.r. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/khv/profil-katedry/cinnost-katedry/umelecka-a-koncertni-cinnost/pevecko-sbory-a-orchestry/komorni-orchestr-collegium-paedagogicum/>. [cit. 2025-02-25].

2.3.4 Orchester Univerzity Karlovy v Praze

Orchester Univerzity Karlovy v Praze, čítá více než padesát nadšených amatérských muzikantů, kteří jsou studenty a čerstvými absolventy z České republiky i zahraničí. Orchester vede šéfdirigent Haig Utidjian⁴⁶ a dirigentka Kateřina Maňasová.⁴⁷ Orchester se zaměřuje na interpretaci děl českých i světových skladatelů napříč různými historickými obdobími – od baroka až po současnost. V jeho repertoáru se nacházejí skladby Johanna Sebastian Bacha, Josepha Haydna, Wolfganga Amadea Mozarta, Ludwiga van Beethovena, Gioachina Rossiniho, Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Josefa Suka, Bohuslava Martinů, Léa Delibese, Gabriela Faurého, Francise Poulenca, Dmitrije Dmitrijeviče Šostakoviče, Igora Stravinského či Carla Nielsena, které orchestr pravidelně uvádí na koncertech nejen v Praze, ale i mimo ni.

Orchester Univerzity Karlovy se kromě umělecké reprezentace své alma mater věnuje také podpoře charitativních projektů. Mezi jeho benefiční koncerty patřila například vystoupení pro Thomayerovu nemocnici v Krči nebo pro Nadaci Archa. Ve spolupráci s Akademickou farností v Praze každoročně uvádí Českou mši vánoční Jakuba Jana Ryby, jejíž výtěžek je věnován na podporu různých charitativních organizací.

Orchester Univerzity Karlovy úzce spolupracuje s několika dalšími tělesy, včetně Orchestru Vysoké školy ekonomické, Pěveckého sboru Pedagogické fakulty UK, Pražských pěvců a smíšeného pěveckého sboru Slavoš Beroun. V oblasti zahraniční spolupráce vystoupil například se symfonickým orchestrem Univerzity v Kodani, komorním orchestrem

⁴⁶ Haig Utidjian (*1966), britský dirigent, muzikolog. Studoval na univerzitách v Sussexu, Londýně a Cambridge, na Accademii Chigiana v Sieně a na Guildhall School of Music and Drama v Londýně, kde v roce 1995 absolvoval obor dirigování. Získal dirigentskou cenu Ricordi. Díky zájmu o českou hudbu ho Jiří Bělohávek pozval na roční stáž na AMU v Praze.

⁴⁷ Kateřina Maňasová, česká hudebnice, violistka a dirigentka, mj. autorka hudebních pohádek pro děti.

Univerzity v Exeteru, sborem Univerzity v Pise, univerzitním sborem z Kolína nad Rýnem či chrámovým sborem z Univerzity Princetonu.⁴⁸

V roce 2020 byl Orchester Univerzity Karlovy představen jako „Orchester měsíce“ v rámci prestižní Evropské sítě univerzitních orchestrů (ENUO). Tato síť sdružuje univerzitní orchestry napříč Evropou a poskytuje jim platformu ke vzájemnému propojení, inspiraci i prezentaci. V současnosti zahrnuje více než 130 orchestrálních těles ze 16 evropských zemí. Cílem této organizace je podporovat studentskou orchestrální kulturu, rozvíjet spolupráci mezi jednotlivými soubory a zviditelňovat jejich činnost v mezinárodním kontextu.⁴⁹

2.3.5 Symfonický orchestr Pražské konzervatoře

SOPK je vysoce uznávané hudební těleso, které je součástí této renomované instituce, jež byla založena v roce 1811. Jedním z důvodů založení Pražské konzervatoře byla výchova orchestrálních hudebníků.

Orchester tvoří naděšní studenti a absolventi konzervatoře, kteří pod vedením zkušených dirigentů pravidelně vystupují na domácí i mezinárodní scéně. Orchester má za cíl poskytnout mladým hudebníkům možnost praktického vystupování a zároveň propagovat bohatou tradici klasické hudby. Jeho repertoár zahrnuje jak klasické, tak i soudobé skladby, přičemž jeho vystoupení jsou ceněna pro vysokou uměleckou kvalitu. Během své historie orchestr

⁴⁸ *Orchester Univerzity Karlovy v Praze*. Online. UNIVERZITA KARLOVA. Sbor a orchestr Univerzity Karlovy v Praze. 2019. Dostupné z: <https://www.sboraochestruc.cz/orchester-univerzity-karlovy/>. [cit. 2025-01-06].

⁴⁹ CHARLES UNIVERSITY. *Orchestra of Charles University Is the Orchestra of the Month*. Online. Faculty of Arts. 2020. Dostupné z: <https://www.ff.cuni.cz/2020/04/orchestra-charles-university-orchestra-month/>. [cit. 2025-04-13].

spolupracoval s významnými osobnostmi, jako jsou Václav Hudeček,⁵⁰ Rafael Kubelík,⁵¹ Jakub Hrůša⁵² nebo Mikhail Pletnev,⁵³ kteří přispěli k jeho rozvoji a úspěchům.⁵⁴

SOPK je školní těleso s plnohodnotným symfonickým obsazením, které čítá přibližně 50 hudebníků. Orchester pravidelně zkouší dvakrát týdně v koncertním sále školy pod vedením dirigentky Miriam Němcové,⁵⁵ případně jejích studentů. Zkoušky probíhají převážně kolektivně, dělené zkoušky se využívají zejména na začátku nového programu.

Dramaturgie orchestru je pestrá a zahrnuje skladby různých stylových období – od klasické hudby až po filmovou. V posledních letech Symfonický orchestr Pražské konzervatoře nastudoval mimo jiné, díla Sergeje Prokofjeva, Petra Iljiče Čajkovského, Antonína Dvořáka, Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, Wolfganga Amadea Mozarta, Clauda Debussyho, Carla Marii von Webera, Bohuslava Martinů a Gabriela Faurého. V repertoáru zazněla také filmová hudba Charlieho Chaplina a koledy od pedagogů konzervatoře. V aktuální sezóně orchestr připravuje skladby Josefa Suka, Bedřicha Smetany, Ference Liszta a Gioachina Rossiniho. Během roku SOPK vystupuje přibližně čtyřikrát na veřejnosti. Orchester také doprovází studenty při absolventských koncertech.⁵⁶

⁵⁰ Václav Hudeček (*1952), jeden z nejvýznamnějších českých houslistů. Studoval u Josefa Vlacha a poté také u legendárního Davida Oistracha v Moskvě. Již v mladém věku debutoval s Londýnským symfonickým orchestrem. Vystupoval na prestižních pódii po celém světě a spolupracoval s řadou špičkových dirigentů. Vedle koncertní činnosti se věnuje také pedagogické práci a podporuje mladé talenty, mimo jiné prostřednictvím vlastní interpretační akademie.

⁵¹ Rafael Kubelík (1914–1996), světoznámý český dirigent, skladatel a houslista. Syn violoncellisty a dirigenta Rafaela Kubelíka staršího. Po druhé světové válce se stal šéfdirigentem České filharmonie, kterou opustil po únoru 1948 na protest proti komunistickému režimu. Působil v čele řady předních světových orchestrů, včetně Chicagského symfonického orchestru, Bavorské státní opery nebo Symfonického orchestru BBC.

⁵² Jakub Hrůša (*1981), český dirigent, šéfdirigent Bamberských symfoniků a jeden z nejvýznamnějších českých dirigentů současnosti. Spolupracuje s předními světovými orchestry a od roku 2027 bude hudebním ředitelem Královské opery v Londýně.

⁵³ Mikhail Pletnev (*1957), ruský klavírista, dirigent a skladatel. Je zakladatelem a dlouholetým uměleckým ředitelem Ruského národního orchestru. Proslul jako virtuosní interpret zejména ruského repertoáru a patří k nejvýznamnějším hudebníkům své generace.

⁵⁴ PRAŽSKÁ KONZERVATOŘ. *Historie*. Online. Pražská Konzervatoř. 2001. Dostupné z: <https://prazskakonzervator.cz/historie/>. [cit. 2025-02-01].

⁵⁵ Miriam Němcová (*1960), česká dirigentka, sbormistryně a pedagožka. Působí jako profesorka na Pražské konzervatoři a Hudební fakultě AMU,

⁵⁶ Rozhovor č. 5 – členka Symfonického orchestru Pražské konzervatoře, Klára Klánská. Veden formou online dotazníku v březnu 2025. Nепublikovaný rozhovor. Archiv autora.

2.3.6 PSO Pražský studentský orchestr

Orchestr vznikl v roce 1956 a jeho zakladateli byli klavíristka a dirigentka Vlasta Škampová⁵⁷ violoncellista Mirko Škampa. Během působení se v orchestru vystřídalo přes patnáct set studentů ve věku třináct až šestadvacet let z různých škol a profesí. Pražský studentský orchestr původně vznikl jako studentské komorní těleso, avšak v průběhu své existence se personálně i dramaturgicky rozrostl natolik, že se svým charakterem přibližuje spíše symfonickému orchestru.⁵⁸ Orchestr vystupoval i na prestižních evropských podiích, několikrát navštívil Japonsko. Výsledky měl i v rámci mezinárodních soutěží. V roce 1999 byl pětinasobným vítězem rozhlasové soutěže Concerto Bohemia. Orchestru byla v roce 1998 udělena čestná cena České hudební rady při UNESCO a je nositelem ceny Jeunesses Musicales.⁵⁹

Dramaturgická koncepce Pražského studentského orchestru dlouhodobě směřuje k aktivnímu seznamování mladých hudebníků se současnou hudební tvorbou. Orchestr tak pravidelně uváděl nejen premiéry nových skladeb, ale i celé koncertní programy sestavené výhradně ze soudobé hudby. Od svého založení zároveň usiloval o navázání přirozených kontaktů s profesionálním hudebním prostředím, což navazovalo na tradice spolupráce mezi amatérskými a profesionálními interprety. Již na prvním koncertu se na přípravě podílel profesor František Stupka⁶⁰ a sólové party zde často prováděli přední čeští koncertní umělci. V posledních letech se do popředí dostávají především mladí sólisté, často bývalí členové orchestru, z nichž mnozí pokračovali ve studiu na Hudební fakultě AMU a někteří z nich se

⁵⁷ Vlasta Škampová (1927–2005), významná česká houslistka, pedagožka a zakladatelka smyčcového kvarteta Škampovo kvarteto. Působila jako profesorka na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze a vychovala řadu úspěšných českých houslistů. Její přínos české houslové pedagogice a komorní hudbě byl mimořádný.

⁵⁸ Alena Martínková. *Pražský studentský orchestr: Haydn, Grieg, Martinů*.

LP album. Supraphon, 1983. Dostupné také z: <https://www.supraphonline.cz/album/786479-haydn-grieg-martinu>.

⁵⁹ KRÁLOVÁ, Zuzana. *Pražský studentský orchestr*. Online. Český hudební slovník osob a institucí. 2008, 19.3.2008. Dostupné z: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1003006. [cit. 2025-02-25].

⁶⁰ František Stupka (1879–1965), český houslista, dirigent a pedagog. Působil jako koncertní mistr České filharmonie a později jako šéfdirigent Slovenské filharmonie. Významně se zasloužil o rozvoj orchestrální kultury v českých zemích a o výchovu mladých hudebníků. Jeho jméno je spojeno s podporou mládežnických a studentských orchestrů, včetně Pražského studentského orchestru, se kterým spolupracoval již při jeho prvních koncertech.

prosadili jako uznávaní umělci. Mezi ně patří například houslista Pavel Hůla,⁶¹ violista Miroslav Sehnoutka⁶² či violoncellista Martin Škampa.⁶³ Orchester za dobu své existence proškolil více než pět set mladých hudebníků – i když ne všichni se rozhodli pro profesionální hudební dráhu, většině z nich zůstala hudba důležitou součástí života a trvalou hodnotou, kterou dokážou vnímat nejen rozumem, ale i srdcem.⁶⁴

2.3.7 Orchester Vlasty Škampové

Komorní orchester Vlasty Škampové, který byl založen na začátku roku 1994, je amatérský smyčcový ansámbl. Je pojmenován po české dirigentce a klavíristce Vlastě Škampové, jež po mnoho let vedla Pražský studentský orchester.

Orchester tvoří převážně amatérští hudebníci, kteří mají za sebou cenné zkušenosti z působení v Pražském studentském orchestru. Členové orchestru pocházejí z různých profesních oblastí – jsou to například lékaři, učitelé, inženýři, právníci, ekonomové nebo překladatelé, kteří se hudbě věnují ve svém volném čase.

Orchester pravidelně spolupracuje s profesionálními umělci a pěveckými sbory, mezi nimiž jsou např. Čeští madrigalisté, Canti di Praga, Collegium 419, Komorní sbor En Arché, plzeňský sbor Česká píseň nebo komorní pěvecký sbor z dánského Aarhusu. Vystupuje nejen v Praze, ale i po celé České republice (např. Děčín, Mariánské Lázně, Březnice, Louny, Rakovník, Třebíč, Brandýs nad Orlicí, Humpolec, Kutná Hora, Nadějkov atd.). Některé pražské sály, jako je České muzeum hudby, kostel U Salvátora, sál Martinů

⁶¹ Pavel Hůla (1952–2021), český houslista, komorní hráč a pedagog. Byl dlouholetým primáři Kocianova kvarteta a později uměleckým vedoucím Sukova komorního orchestru. Jako uznávaný interpret se specializoval na komorní hudbu a působil také jako profesor na Hudební fakultě AMU. Během své kariéry získal řadu ocenění a výrazně ovlivnil českou interpretační scénu.

⁶² Miroslav Sehnoutka (*1952), český violista a dlouholetý člen Panochova kvarteta, se kterým vystupoval na prestižních pódii po celém světě. Kromě aktivní koncertní činnosti se věnuje i pedagogické práci a patří mezi významné představitele české komorní hudby.

⁶³ Martin Škampa (*1962), český violoncellista pocházející z hudebnické rodiny Škampových. Již v mládí působil v Pražském studentském orchestru a později se prosadil jako výrazná osobnost české komorní scény. Spolupracoval s řadou předních interpretů a pedagogicky působil na různých hudebních institucích. Je znám svou citlivou interpretací a důrazem na komorní spolupráci.

⁶⁴ Alena Martínková. *Pražský studentský orchester: Haydn, Grieg, Martinů*. Předmluva k CD, Supraphon, 1983. Dostupné také z: <https://www.supraphonline.cz/album/786479-haydn-grieg-martinu>.

Lichtenštejnského paláce nebo sál katolické farnosti na Habrovce, se staly místy, kde orchestr pravidelně vystupuje a vytvořil si zde tradici.⁶⁵

Michael Housa je dirigentem orchestru od podzimu 2024. Orchestr převzal po Zdeňkovi Červinkovi, který je jeho spolužákem z HAMU. Michal v současnosti studuje první ročník magisterského studia oboru dirigování, zatímco Zdeněk je ve druhém ročníku bakalářského studia.

Členové orchestru se od jeho vzniku téměř nezměnili. Všichni hráči mají dokončené hudební vzdělání, buď na základní umělecké škole (ZUŠ), nebo na konzervatoři. V minulých letech, pod vedením Zdeňka Červinky, orchestr nastudoval *Suitu pro smyčce* britského skladatele Iana Wilsona, *Idylu* Leoše Janáčka a *Meditaci na staročeský chorál Svatý Václave* Josefa Suka. V posledních sezónách se orchestr zaměřil hlavně na českou hudbu, ale do budoucna plánuje rozšířit repertoár i o zahraniční skladby. Michal Housa s nimi připravil program, který zahrnoval *Sinfonii B dur* Jiřího Antonína Bendy, *Nokturno H dur* a *Romanci pro housle* v úpravě pro smyčcový orchestr Antonína Dvořáka a *Suitu pro smyčce* Leoše Janáčka. Program pak zahrnoval i vystoupení s proděkanem HAMU, Leošem Čepickým. V současnosti se připravují na program složený z Janáčkovy *Idylly* a Dvořákovy *Serenády pro smyčce*.

Občas orchestr pod vedením jiných dirigentů zkoumá barokní hudbu, například s Janem Hádkem z Collegia 1704, nebo provádí klasické skladby, jako je *Česká mše vánoční* Jakuba Jana Ryby pod taktovkou dirigenta Františka Lodera,⁶⁶ absolventa Pražské konzervatoře. Orchestr se schází jednou týdně, každou středu od 19 do 21 h v komunitním centru na Budějovické. Má také pravidelné schůze, na kterých členové rozhodují o různých

⁶⁵ *Komorní orchestr Vlasty Škampové*. Online. Komorní orchestr Vlasty Škampové. 2022. Dostupné z: <https://www.komorni-orchestr.cz/o-orchestru>. [cit. 2025-03-05].

⁶⁶ František Loder (1786–1873), český houslista, dirigent, pedagog a skladatel, významně působící v 19. století. Vedle vlastní koncertní a skladatelské činnosti se zasloužil o rozvoj hudebního školství a orchestrální hry v českých zemích. Působil mimo jiné jako dirigent Stavovského divadla v Praze a pedagog na pražské konzervatoři.

záležitostech, například o programu nebo plánech orchestru. Nejvýznamnější osobností v orchestru je současný koncertní mistr, Stanislav Jirucha.⁶⁷

Orchestr hraje většinou 3 až 4 programy ročně. Má stálé obsazení 10-10-6-4-1 (tedy 10 prvních houslí, 10 druhých houslí, 6 viol, 4 violoncell a 1 kontrabas), ale občas si přizve i kontrabasové posily.⁶⁸

2.3.8 Piccolo coro & Piccola orchestra

Piccolo coro & Piccola orchestra je pražský komorní smíšený sbor a smyčcový orchestr působící od roku 1966. V současnosti má soubor 37 členů, přičemž podle specifických potřeb jednotlivých projektů spolupracuje i s různými hostujícími sólisty, instrumentalisty nebo soubory. Repertoár obou souborů je velice pestrý. Zahrnuje komorní hudbu vokální, instrumentální až po velká romantická oratoria. Orchester se může pyšnit i hudbou dvacátého a dvacátého prvního století. Díky úzké spolupráci s katedrou skladby HAMU soubor často připravuje premiéry provedení. Mezi premiérovými díly, která soubor uvedl, jsou například *Statuae Kuksenses* R. Rejška, *Síla myšlenky* E. Douši nebo *Requiem in c* E. Horáka. Dále spolupracuje se sdružením Přítomnost a Českým rozhlasem. Na svém kontu má orchestr šest alb. V roce 2024 na festivalu Mladé pódium získal orchestr cenu Nadace Bohuslava Martinů. Dirigentem souboru je Marek Valášek.⁶⁹

Piccola Orchestra se dlouhodobě významně podílí na nahrávkách vokálně-instrumentálních děl a za dobu svého působení realizovala řadu hudebních CD, která dokumentují nejen široký repertoár tělesa, ale také jeho interpretační úroveň. Nahrávky vznikaly v různých sakrálních prostorech a často se zaměřují na duchovní hudbu napříč slohovými obdobími, včetně soudobé tvorby.

⁶⁷ Stanislav Jirucha je český hudebník a dirigent, který působí jako předseda Komorního orchestru Vlasty Škampové, z.s., se sídlem v Praze.

⁶⁸ Rozhovor č. 3 – dirigent Orchestru Vlasty Škampové, Michael Housa Veden formou online dotazníku v březnu 2025. Nepublikovaný rozhovor. Archiv autora.

⁶⁹ *O souboru*. Online. Piccolo coro & Piccola orchestra. B.r. Dostupné z: <https://www.piccola.cz/o-nas/o-souboru/>. [cit. 2025-03-31].

Přehled vydaných CD:

- Exaudi Domine (2024) – díla Jiřího Temla (*1935), nahráno v Táboře a v Praze.
- Gaudete in Domino (2013) – adventní tvorba Františka Xavera Thuriho, Veroniky Kopecké, Petra Koronthályho a Jiřího Temla.
- Hore dolinami (2009) – folklorně inspirované skladby Aloise Košťála, Miroslava Uherka, Oldřicha Halmy, Pavla Řezníčka, Jozefa Pančíka a Ilji Hrušovského.
- Cantico delle creature (2004) – duchovní skladby Jana Hanuše (1915–2004), včetně cyklů Flos florum a Tři hymny k Nejsvětější Svátosti.
- Hear My Prayer (2000) – duchovní tvorba Henryho Purcella, Wolfganga Amadea Mozarta, Zdeňka Lukáše, Petra Ebena, Igora Stravinského, Pavla Iljiče Čajkovského, Marka Valáška, Radka Rejška, Jana Hanuše a Zdeňka Tošnara.
- Mariánská hudba v Loretě (1998) – mariánské skladby od Jana Sixta z Lerchenfelsu, Radka Rejška, Wolfganga Amadea Mozarta, Igora Stravinského, Otto Alberta Tichého, Jana Dismase Zelenky, Giuseppe Verdiho a Antonia Vivaldiho.⁷⁰

2.3.9 Filharmonie mladých Praha

Filharmonie mladých Praha je studentský orchestr propojující mladé kreativní studenty a profesionální vedení. Orchestr působí pod Základní uměleckou školou Popelka pod vedením dirigenta a uměleckého vedoucího Ladislava Ciglera. Posláním Filharmonie mladých je budovat vztah mladých studentů ke kulturním hodnotám prostřednictvím vysoké úrovně hry orchestru a profesionálního přístupu.

Orchestr za dobu svého působení dosáhl na poli studentských orchestrů řady úspěchů a ocenění. Mezi stěžejní patří titul „absolutní vítěz Concerto Bohemia“ z roku 2011.

⁷⁰ Piccolo coro & Piccola orchestra, *Nahrávky duchovní a sborové hudby* [zvukový záznam]. Praha: Piccolo coro & Piccola orchestra, 1998–2024. 7 zvukových nosičů (CD). Vedoucí souboru Marek Valášek.

Orchestr byl založen v roce 1955 a již v témže roce zaujal veřejnost vánočními koncerty pod taktovkou dirigenta Ladislava Ciglera,⁷¹ jenž jej vede doposud. Orchester má za sebou řadu nastudovaných a veřejně provedených skladeb, vystupuje samostatně i na řadě festivalových koncertech. Orchester vystupoval na prestižních koncertních pódii jako ve Dvořákově síni Rudolfinu, v kostele Šimona a Judy, ve Španělském sále Pražského hradu atd.

V letech 1996, 1999 a 2004 se prezentoval i v Německu. V Rakousku se v roce 2001 se účastnil prestižního festivalu F. Chopina.

V roce 2009 nastudoval *orchestr Klavírní koncert č. 2 c moll* S. Rachmaninova se sólistou Jakubem Uhlíkem v rámci projektu České Filharmonie „Dopoledne s mladými sólisty.“

V témže roce premiéroval orchestr vokálně-instrumentální skladbu „*Stabat Mater*“ Jakuba Přibyla. Bývalého člena orchestru a současného pedagoga na ZUŠ Na Popelce.

V roce 2011 se orchestr účastnil festivalu ve Spojených arabských emirátech ve spolupráci se studentkami prestižního amerického Juilliard school of Music, houslistkou Elli Choi⁷² a violoncellistkou Sarinou Zhang,⁷³ kde vystoupily šestkrát. S oběma sólistkami vystoupil orchestr ještě v Rudolfinu v rámci výročních koncertů. V roce 2012 doprovodili koncertního mistra České filharmonie Josefa Špačka ml.⁷⁴ při provedení Dvořákova Houslového koncertu.

Filharmonie mladých Praha je šestinásobný vítěz soutěže celostátní žákovské a studentské soutěže Concerto Bohemia.⁷⁵

⁷¹ Ladislav Cigler (*1971), český dirigent a pedagog, známý svou dlouhodobou prací s mládežnickými a studentskými orchestry, dirigent Filharmonie mladých Praha a Symfonického orchestru Gymnázia a Hudební školy hl. m. Prahy, kde se věnuje jak interpretaci klasického repertoáru, tak hudebnímu vzdělávání mladé generace.

⁷² Elli Choi (*2001), americká houslistka korejského původu, která patří mezi výrazné talenty mladé generace. Hudební vzdělání získala na prestižní Juilliard School v New Yorku, kde studovala u Idy Kavafian a Josepha Lina. Vystupovala s předními světovými orchestry a koncertovala v renomovaných sálech jako Carnegie Hall či Berliner Philharmonie. Je laureátkou řady mezinárodních soutěží, mimo jiné Queen Elisabeth Competition 2024. Hraje na housle Antonio Stradivari z roku 1686.

⁷³ Sarina Zhang (*1996) je kanadsko-americká violoncellistka a klavíristka, která debutovala s Newyorskou filharmonií v roce 2011. Je držitelkou ocenění National YoungArts Winner a Davidson Fellow. Studovala na Juilliard School pod vedením Yoheved Kaplinsky, Hung-Kuan Chena, Richarda Aarona a Davida Finckela.

⁷⁴ Josef Špaček ml. (*1986) je český houslista a bývalý koncertní mistr České filharmonie, kterým se stal ve svých pětadvaceti letech jako nejmladší v historii orchestru. Studoval na Pražské konzervatoři, Curtis Institute of Music ve Filadelfii a na Juilliard School v New Yorku pod vedením významných pedagogů, jako byli Itzhak Perlman a Jaime Laredo. Od roku 2020 se věnuje výhradně sólové a komorní koncertní činnosti. Hraje na housle Guarneri del Gesù z roku 1732.

⁷⁵ *O nás*. Online. Filharmonie Mladých Praha. B.r. Dostupné z: <http://www.filharmoniemladych.cz/?q=node/1>. [cit. 2025-02-25].

2.3.10 Symfonický orchestr Gymnázia a Hudební školy hlavního města Prahy

Orchestr tvoří talentovaní studenti této školy, kteří se většinou chtějí v budoucnu věnovat profesionální hudební kariéře. Orchestr pravidelně cvičí a vystupuje nejen na prestižních pražských scénách (Rudolfinum, Obecní dům, kostel sv. Šimona a Judy, Sál Martinů AMU atd.), ale také v dalších městech ČR (např. Sušice, Mníšek pod Brdy, Kouřim, Beroun) a v zahraničí, kam orchestr pravidelně vyjíždí. V každé koncertní sezóně se navíc spolu s orchestrem objevují i mladí čeští dirigenti, a orchestr spolupracuje také s pěveckými sbory a renomovanými českými sólisty.

Orchestr několikrát navštívil mezinárodní hudební festival EUROCHESTRIES ve Francii a pravidelně úspěšně reprezentuje Prahu ve Spojených arabských emirátech (Dubaj, Abú Dhabí, Šardžá), kde kromě samostatných koncertů doprovází vítěze mezinárodní hudební soutěže.

Repertoár orchestru je velmi rozmanitý, kromě klasických děl světové orchestrální literatury zahrnuje i méně známé skladby českých autorů. V minulých letech tak orchestr nastudoval například *Symfonii d moll* Césara Francka, *Symfonie č. 6, 8 a 9* Antonína Dvořáka, *Hebridy* Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, *Koncertantní symfonii Es dur* Wolfganga Amadea Mozarta a *Vodní hudbu* Georga Friedricha Händela. Ve své dramaturgii však dává prostor i méně frekventovaným dílům. Za poslední tři roky uvedl například *Koncertantní symfonii pro housle a violu* Wolfganga Amadea Mozarta, *Symfonii g moll* Leopolda Koželuha, *Skočnou* z opery *Prodaná nevěsta* Bedřicha Smetany, *Kaiserwalzer* Johanna Strausse mladšího, *Pavanu za mrtvou infantku* Maurice Ravela, *Slovanský tanec č. 8 op. 46* Antonína Dvořáka, výběr ze suit *Peer Gynt* Edvarda Hagerupa Griega a rovněž Dvořákovu *Symfonii č. 9 „Z Nového světa“* a *Violoncellový koncert h moll op. 104*. Nyní se orchestr připravuje na koncert v Sušici, kde bude opakovat repertoár, který hrál na zájezdu do Dubaje.⁷⁶

Orchestr již několik let spolupracuje se studenty Lineckého hudebního gymnázia Adalberta Stiftera v rámci projektu Erasmus+ pod záštitou Evropské unie. Společné koncerty v

⁷⁶ Rozhovor č. 1 – členka studentského symfonického orchestru GMHS, Marie Burgetová, Veden formou online dotazníku v březnu 2025. Nepublikovaný rozhovor. Archiv autora.

Rudolfinu a Brucknerhausu v Linci sklídily vynikající ohlasy a přispívají k rozvoji mezinárodních vztahů mezi studenty.⁷⁷ Orchester má 50 až 60 členů. Obsazení je symfonické a záleží na skladbě, kterou právě studujeme. V orchestru hrají převážně studenti, případně absolventi, pokud je potřeba více hráčů nebo pokud mezi studenty nemáme k dispozici hudebníky na konkrétní nástroje v daných termínech. Dříve se zkoušky konaly každou středu odpoledne, ale od letošního školního roku orchestr zkouší projektově. To znamená, že před koncerty probíhá několik celodenních zkoušek. Zpravidla zkouší v orchestrální zkušebně na gymnáziu.

Orchester již několik let vede dirigent Ladislav Cigler. Poslední projekt dirigoval Jakub Waldmann.⁷⁸ Nyní se chystá první spolupráce s Petrem Jiříkovským.⁷⁹ Zkoušky jsou většinou společné, ale když je potřeba, konají se také dělené zkoušky. Často vychází iniciativa od studentů. Orchester většinou vystupuje alespoň jednou za pololetí, což znamená jeden projekt. Projekty jsou často spojené se zájezdy do jiných měst (Linz, Bad Ischl nebo Dubaj), kde se koná více koncertů se stejným repertoárem.⁸⁰

Přestože jsou členy tohoto orchestru výhradně studenti hudebního gymnázia, považují za důležité se o něm v práci zmínit, neboť právě tito studenti po ukončení studia často vyhledávají další soubory a orchestry, v nichž mohou pokračovat ve své hudební činnosti. Návaznost lze spatřovat například na Českou studentskou filharmonii. Někteří absolventi dokonce zakládají vlastní amatérské soubory, jako je například Komorní soubor Žižkovské filharmonie, který letos v březnu uvedl *Stabat Mater* Giovanniho Battisty Pergolesiho. Jedná se však o dvouletý projekt, a proto se o tomto souboru dále již podrobněji nezmiňuji.

⁷⁷ *Symfonický orchestr GMHS*. Online. Gymnázium a Hudební škola hlavního města Prahy, ZUŠ. B.r. Dostupné z: <https://www.gmhs.cz/symfonick%C3%BD-orchestr>. [cit. 2024-09-09].

⁷⁸ Jakub Waldmann (*1959), český kontrabasista, dirigent a pedagog. Studoval na Teplické konzervatoři a Akademii múzických umění v Praze. Působil mimo jiné v České filharmonii.

⁷⁹ Petr Jiříkovský (*1971), český klavírista a dirigent. Studoval v Praze, Paříži a Vídni. Je členem Tria Martinů, dlouholetým klavírním partnerem Pavla Šporcla a působil jako stálý dirigent opery Jihočeského divadla. Vyučuje na Pražské konzervatoři a na Gymnáziu a hudební škole hl. m. Prahy.

⁸⁰ Rozhovor č. 1 – členka studentského symfonického orchestru GMHS, Marie Burgetová, Veden formou online dotazníku v březnu 2025. Nepublikovaný rozhovor. Archiv autora.

2.3.11 Notre Dame

Jedná se o pěvecký soubor, při kterém působí orchestr. Smíšený pěvecký sbor Notre Dame byl založen v září 2004 při chrámu Matky Boží před Týnem v Praze na Staroměstském náměstí. Inspirací pro název sboru byla právě Matka Boží. Sbor se specializuje na provádění liturgické hudby od renesance až po současnost, přičemž se zaměřuje především na vokálně instrumentální díla období baroka a klasicismu.⁸¹ Hlavním posláním sboru Notre Dame je obohacovat liturgii v Týnském chrámu a dalších kostelech po celé České republice. Sbor také občas vystupuje na koncertních podíích. Od svého vzniku je jeho sbormistryní Leona Střiteská, odborná asistentka na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.⁸²

V rámci svého repertoáru sbor pravidelně uvádí skladby významných evropských skladatelů, jako jsou J. S. Bach, W. A. Mozart ale také méně známé kompozice z období romantismu a moderny.⁸³

Orchestr souboru Notre Dame je variabilní těleso, které vzniká na základě konkrétního projektu a aktuální potřeby. Jeho obsazení se liší podle náročnosti prováděného díla – od komorního smyčcového souboru až po rozšířené obsazení s dechovými nástroji, tympány a varhanami. Hráči jsou vybíráni z okruhu ověřených spolupracovníků, mezi nimiž jsou studenti a absolventi konzervatoří, pedagogové základních uměleckých škol i univerzit, profesionální hudebníci i zkušení amatéři. Orchestr slouží výhradně jako doprovod vokálního souboru a nezabývá se čistě orchestrálním repertoárem. Zkoušky neprobíhají pravidelně – každý hráč studuje svůj part samostatně, společná je pouze generální zkouška se sborem před vystoupením. Ročně odehraje soubor přibližně šest až sedm koncertů.⁸⁴

Sbor dosáhl významných úspěchů na mezinárodních soutěžích: v roce 2011 získal stříbrné pásmo na festivalu adventní a vánoční hudby s Cenou Petra Ebena, o rok později zlaté pásmo

⁸¹ *O sboru*. Online. Notre Dame. ©2012. Dostupné z: <http://www.sbornotredame.cz/o-sboru>. [cit. 2021-11-15].

⁸² PIRNEROVÁ, Cecilie. *Střiteská Leona*. Online. NSDB. 2022.

Dostupné z: <https://www.nsdb.cz/personality/default/304>. [cit. 2024-11-20].

⁸³ *O sboru*. Online. Notre Dame. 2012. Dostupné z: <http://www.sbornotredame.cz/o-sboru>. [cit. 2024-11-15].

⁸⁴ Rozhovor č. 8– sbormistryně souboru Notre Dame, Leona Střiteská, Veden formou online dotazníku v dubnu 2025. Nepublikovaný rozhovor. Archiv autora.

na festivalu Praga Cantat. V roce 2015 se stal absolutním vítězem soutěže Canti veris Praga, kde navíc obdržel Cenu Zdeňka Lukáše, ocenění za dramaturgii a dirigentský výkon.⁸⁵

2.3.12 Pražský filmový orchestr

Pražský filmový orchestr, který má symfonické obsazení, se od svého vzniku specializuje na koncertní interpretaci filmové, seriálové, muzikálové, populární a videoherní hudby. Orchester byl založen dirigentem Jiřím Koryntou⁸⁶ a Zdeňkou Koryntovou v roce 2004.

Orchester pod vedením Jiřího Korynty klade důraz na věrné a emotivní ztvárnění skladeb, aniž by využíval filmové projekce. Ke svým větším vystoupením pravidelně přizývá také pěvecké sbory. Repertoár orchestru, který neustále roste a zahrnuje stovky titulů, obsahuje skladby od renomovaných světových skladatelů filmové hudby jako John Williams, Jerry Goldsmith, Elmer Bernstein, Bernard Hermann, Howard Shore, Alan Silvestri, Hans Zimmer, John Powell, David Arnold, Ennio Morricone, Michael Giacchino, James Horner a mnoho dalších.

Orchester každoročně vystupuje v koncertních sálech, kulturních domech a kinosálech v krajských městech po České republice a na Slovensku, kde pořádá vlastní koncerty nebo spolupracuje s pořadatelskými agenturami. Dále je pravidelně zván na veřejné i soukromé akce.⁸⁷

Orchester působí jako dynamické hudební těleso, které propojuje studenty, amatéry i profesionální hudebníky. Vyznačuje se přátelskou atmosférou a vysokou interpretační úrovní. Orchester pravidelně koncertuje po celé České republice i na Slovensku a jeho

⁸⁵ PIRNEROVÁ, Cecilie. *Strážkyně Leona*. Online. NSDB. 2022.

Dostupné z: <https://www.nsdb.cz/personality/default/304>. [cit. 2024-11-20].

⁸⁶ Jiří Korynta (*1985), český dirigent, multiinstrumentalista a zakladatel Pražského filmového orchestru. Hudební vzdělání získal na Konzervatoři Jaroslava Ježka (obory: trumpet, housle, viola) a na Pražské konzervatoři (obory: bicí nástroje, dirigování). Ve věku 15 let dosáhl zápisu do Guinnessovy knihy rekordů za hru na 34 hudebních nástrojů během jedné hodiny. V roce 2004, ve svých 18 letech, založil Pražský filmový orchestr, který se specializuje na koncertní provádění filmové hudby. Vedle dirigentské činnosti působí také jako pedagog a vedoucí hudebního oboru na Základní umělecké škole Mšeno.

⁸⁷ *O orchestru*. Online. Pražský filmový orchestr. 2024. Dostupné z: <https://www.pfo.cz/o-orchestru>. [cit. 2025-03-08].

program je rozdělen mezi symfonické a smyčcové těleso. Díky flexibilnímu systému účasti se mohou hráči do projektů zapojovat podle svých časových možností, což umožňuje skloubit hudební činnost se studiem nebo prací. Zkoušky probíhají jednou týdně v Praze a v případě potřeby se konají i dělené zkoušky podle nástrojových skupin.⁸⁸

2.3.13 Symfonický orchestr Prahy 8

Symfonický orchestr Prahy 8 byl založen v roce 2004 a od svého vzniku se stal výraznou součástí pražské kulturní scény. Jeho členové jsou především studenti vysokých škol, ale i pracující hudebníci, kteří se podílejí na tvorbě jeho repertoáru. Orchestr má plné smyčcové a dechové obsazení, a celkový počet hráčů je 58. Prvním dirigentem orchestru byl Jiří Hájek,⁸⁹ který vedl orchestr až do roku 2008. Poté se jeho vedení ujal Milan Boušek⁹⁰ a od roku 2009 byl vedoucím dirigentem Adolf Melichar.⁹¹ Kromě něj orchestr spolupracuje také s mladými dirigenty, jako jsou Václav Dlask⁹² a Marie Erlebachová. Orchestr v současnosti vede Alois Mašner. Zkoušky probíhají pravidelně jednou týdně v prostorách Gymnázia Jana Keplera, přičemž před koncerty se konají víkendová soustředění. Soubor má aktuálně přibližně 60 členů.⁹³

Repertoár orchestru je rozmanitý, zahrnující nejen klasická díla velikánů, jako jsou Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mozart, Johannes Brahms nebo Petr Iljič Čajkovskij, ale i moderní skladby 20. století, například od Dmitrije Šostakoviče, Bohuslava Martinů, či filmovou hudbu. Orchestr se zaměřuje na širokou paletu žánrů, od symfonií a předeher po sólové koncerty s doprovodem orchestru. Cílem orchestru je přinášet posluchačům nejen

⁸⁸ Rozhovor č. 2 – členka Pražského filmového orchestru, Kristýna Krulíková, Veden formou online dotazníku v únoru 2025. Nepublikovaný rozhovor. Archiv autora.

⁸⁹ Jiří Hájek (*1976), český hudební skladatel a dirigent. V letech 2004–2008 působil jako dirigent Symfonického orchestru Prahy 8. Věnuje se především filmové a divadelní hudbě.

⁹⁰ Milan Boušek (*1979), český houslista a dirigent. Studoval hru na housle na Konzervatoři Jaroslava Ježka pod vedením prof. Lukáše Kutý a v roce 2006 absolvoval obor dirigování u prof. Hynka Farkače

⁹¹ Adolf Melichar (*1967), český dirigent, který se vyznačuje precizním a dynamickým přístupem k interpretaci repertoáru. Aktivně působí v oblasti orchestrální hudby, kde řídí soubory zaměřené na klasickou i moderní tvorbu, a zároveň se věnuje pedagogické činnosti, čímž přispívá k rozvoji mladých hudebních talentů.

⁹² Václav Dlask (*1993), český dirigent a zakladatel NeoKlasik Orchestra, hudebního tělesa se sídlem v Praze, které vzniklo v roce 2020. Orchestr se specializuje na interpretaci děl 20. a 21. století, zejména v neoklasickém duchu, a propojuje moderní pohled na klasickou hudbu s respektem k tradičním hodnotám a historickým epochám.

⁹³ Rozhovor č. 6 – členka symfonického orchestru Prahy 8, Lenka Kozáková, Veden formou online dotazníku v březnu 2025. Nepublikovaný rozhovor. Archiv autora.

známá klasická díla, ale také seznamovat je s méně známou a moderní tvorbou, která často zůstává v pozadí. Symfonický orchestr Prahy 8 realizuje minimálně tři koncertní série ročně, a to v prosinci, březnu a červnu. Repertoár koncertů se v jednotlivých obdobích liší, což umožňuje posluchačům zažít pestrou škálu hudebních žánrů a skladeb.

Kromě pravidelných koncertů v Praze orchestr vystupuje i na mimopražských místech, včetně sálech a kostelech. V roce 2011 orchestr ve spolupráci s Akademií múzických umění realizoval projekt VIVA ČESKÁ OPERA, během kterého byla kromě českých operních árií uvedena i opera Václava Blodka *V studni*. Tento projekt probíhal v několika divadlech v Čechách, včetně divadla Hybernia, Strašnického divadla a divadla F. X. Šaldy v Liberci.

V roce 2011 také navázal spolupráci s L'Ensemble vocal universitaire de Strasbourg, s nímž v roce 2011 společně provedl Německé requiem Johanne Brahmsa. Tento projekt byl úspěšně realizován na koncertech ve Francii a České republice. Orchestr se k této spolupráci vrátil v roce 2014, kdy si Brahmsovo requiem zopakoval na koncertě v Obecním domě v Praze ve spolupráci s Lübecker Bach-Chor. V roce 2014 také orchestr uskutečnil dva společné koncerty s kanadským orchestrem Joliette Youth Symphony.

V roce 2016 pokračoval orchestr v úspěšné spolupráci s L'Ensemble vocal universitaire de Strasbourg, přičemž s velkým úspěchem uvedl ve Štrasburku i v Praze Requiem Giuseppe Verdiho, což se stalo jedním z vrcholů jeho mezinárodních projektů. Symfonický orchestr Prahy 8 si svou vysokou uměleckou úroveň a dlouholetou tradici udržuje nejen doma, ale i na mezinárodní scéně, a přispívá tak k šíření české hudební kultury ve světě.⁹⁴

2.3.14 Vinohradský symfonický orchestr

Vinohradský symfonický orchestr (VISYO) zahájil svou činnost na hudební scéně v roce 2009 a od té doby se etabloval jako významná součást kulturního života. Jeho repertoár pokrývá širokou škálu klasické hudby, od baroka až po současné skladby. Hlavními pilíři

⁹⁴ *O orchestru*. Online. Symfonický orchestr Prahy 8. B.r. Dostupné z: http://sop8.neco.cz/o_orchestru.htm. [cit. 2025-03-24].

jeho programu jsou však symfonická díla z období klasicismu a romantismu, stejně jako sólové koncerty s orchestrem.

Orchestr tvoří převážně mladí hudebníci, kteří jsou jak amatéry, tak i studenty a absolventy konzervatoří. Díky tomuto složení dosahuje VISYO vysoké úrovně interpretace, která je oceněna jak laickou, tak odbornou veřejností.

Zakládajícím dirigentem orchestru byl Milan Boušek,⁹⁵ který orchestr vedl až do roku 2013. V roce 2013 přešel na pozici dirigenta Viktor Hruška,⁹⁶ který převzal taktovku ze skupiny žesťů. Milan Boušek se s orchestrem rozloučil na jaře roku 2018, a o rok později se k orchestru připojil dirigent Matěj Voda.⁹⁷ Funkci koncertního mistra vykonávala v letech 2009–2014 Michaela Iblová.⁹⁸ Po období častých změn na této pozici se od roku 2018 stal koncertním mistrem Matěj Červenka.⁹⁹ V současné době orchestr vede dirigentská dvojice Viktor Hruška a Matěj Voda.¹⁰⁰

⁹⁵ Milan Boušek (*1979), český dirigent, houslista a pedagog. Absolvoval Konzervatoř Jaroslava Ježka v oboru housle pod vedením prof. Lukáše Kutý a v roce 2006 dokončil studium dirigování u prof. Hynka Farkače. Během studií působil jako koncertní mistr a později i dirigent Pražského studentského orchestru. V roce 2003 dirigoval Český studentský orchestr na festivalu Young Euro Classic v Berlíně

⁹⁶ Viktor Hruška (*1988), český fyzik a muzikolog, působící jako odborný asistent na Katedře fyziky Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze. Zaměřuje se na hudební akustiku, teorii hudby a dějiny české hudební teorie. Je autorem řady vědeckých publikací a spoluautorem kritické edice teoretického spisu Jakuba Jana Ryby *Počáteční a všeobecní základové ke všemu umění hudebnímu*

⁹⁷ Matěj Voda je český dirigent, notograf a aranžér. Vystudoval dirigování na Konzervatoři Jaroslava Ježka a Janáčkově akademii múzických umění. Spolupracoval s řadou orchestrů a divadelních scén v Česku, mj. s Moravskou filharmonií Olomouc, Národním divadlem Brno a Hudebním divadlem Karlín. Je semifinalistou mezinárodní dirigentské soutěže Orchestra's Conductor 2023.

⁹⁸ Michaela Iblová je česká muzikoložka, publicistka a redaktorka. Věnuje se především výzkumu dějin české hudby 20. století, se zaměřením na působení České filharmonie v období komunistického režimu. Je autorkou odborných studií a článků publikovaných v magazínu České filharmonie, kde se zabývá osobnostmi jako Karel Ančerl a Václav Talich.

⁹⁹ Matěj Červenka je český houslista a koncertní mistr. Od roku 2018 působí jako koncertní mistr Vinohradského symfonického orchestru. V roce 2005 získal čestné uznání v houslové kategorii na soutěžní přehlídce konzervatoří v Teplicích

¹⁰⁰ *Historie*. Online. Vinohradský symfonický orchestr. 2025. Dostupné z: http://visyo.cz/WP/?page_id=341. [cit. 2025-03-24].

2.3.15 Symfonický orchestr Dalibora Havlíčka

Symfonický orchestr Dalibora Havlíčka patří dnes k mladým orchestrálním tělesům u nás. Svou energickou a citlivou interpretací si získává přízeň posluchačů napříč generacemi. Orchester vznikl v červenci roku 2016 z iniciativy Michala Zeidlera a Dalibora Havlíčka, kteří stáli u jeho zrodu nejen jako zakladatelé, ale i jako hlavní osobnosti formující jeho uměleckou tvář. Michal Zeidler¹⁰¹ zde dodnes působí jako koncertní mistr, Dalibor Havlíček¹⁰² pak zastává roli dirigenta a uměleckého vedoucího.

Už od samého začátku bylo ambicí tohoto tělesa nabízet interpretace, které budou nejen technicky precizní, ale především věrné duchu skladeb. Orchester si klade za cíl zachovávat původní charakter děl a zároveň ho přibližovat současnému publiku s citem a pečlivostí.

Oba zakladatelé se orchestru věnují s obdivuhodným nasazením a precizností, a to nejen v rámci příprav koncertů, ale i v oblasti vzdělávání a kontinuálního rozvoje celého souboru. Významným milníkem v historii orchestru se stal rok 2018, kdy se původní repertoár, zaměřený především na filmovou a muzikálovou hudbu, rozšířil o skladby klasické. Tím se repertoár obohatil nejen stylově, ale i dramaturgicky. Navíc orchestr začal pravidelně spolupracovat se sólisty a pěveckými sbory, čímž získal nové interpretační možnosti a jeho koncerty nabyly na pestrosti a výrazové bohatosti.

¹⁰¹ Michal Zeidler, český houslista a koncertní mistr, který se podílel na založení Symfonického orchestru Dalibora Havlíčka v roce 2016. Od té doby v orchestru působí jako koncertní mistr a významně se podílí na jeho uměleckém směřování a rozvoji. Vedle interpretační činnosti se věnuje i vzdělávání mladých hudebníků.

¹⁰² Dalibor Havlíček, český dirigent, skladatel a zakladatel Symfonického orchestru Dalibora Havlíčka, který vznikl v roce 2016. Od počátku působí jako jeho umělecký vedoucí a dirigent. Ve své práci klade důraz na propojení klasického repertoáru s filmovou a muzikálovou hudbou a zaměřuje se na interpretaci skladeb s výraznou emocionální a zvukovou intenzitou.

3 Orchesterální akademie

Pro absolventy konzervatoří nebo studenty s vysokou hráčskou úrovní je v Praze možná i spolupráce s profesionálními orchestry, a to za účelem dalšího studia a získávání praxe.

Orchesterální akademie je vzdělávací program zaměřený na zdokonalování mladých hudebníků v oblasti orchesterální hry. Obvykle se jedná o kurz nebo vzdělávací instituci, kde studenti mají možnost se podílet na výuce, zkouškách a veřejných vystoupeních s profesionálními orchestry. Cílem je rozvíjet jejich techniku, hudební vyjadřování a schopnost pracovat v rámci většího hudebního souboru na profesionální úrovni. Takové akademie často nabízejí jak teoretické lekce, tak praktické zkušenosti s orchestry často provázené i individuálními konzultacemi se stálými členy orchestru kteří jsou mentory.

Některé známé orchesterální akademie bývají organizovány v rámci významných hudebních institucí nebo spolupracují s profesionálními orchestry jako Berlínská filharmonie nebo Vídeňská státní opera. Programy mohou zahrnovat intenzivní zkoušky, masterclass, veřejná vystoupení a možnost získat cenné kontakty v hudební branži případně průpravu na splnění konkurzu.

V České republice existuje několik orchesterálních akademií, které poskytují příležitosti mladým hudebníkům k rozvoji jejich dovedností ve hře na orchesterální nástroje. Některé z nich jsou spojeny s významnými hudebními institucemi a profesionálními orchestry.

Konkrétně v Praze Orchesterální akademie PKF, Orchesterální akademie České filharmonie. Dále v Brně Orchesterální akademii Filharmonie Brno

Vedle orchesterálních akademií v České republice jako takové je možnost studia Hudební akademie na Janáčkově akademii múzických umění v Brně, kde jeden z možných studijních oborů je orchesterální hra. Studium zahrnuje jak teoretickou část, tak praktickou část účasti na projektech s orchestry.

Mezi lety 2020-2021 v době kdy byla výuka přesunuta do online prostředí, pořádal Orchester Fok virtuální akademii jejíž program byl zaměřen na studenty a absolventy uměleckých škol.¹⁰³

3.1.1 Orchesterální akademie Prague Philharmonia

Orchesterální akademie Prague Philharmonia byla založena v roce 2008. V České republice to byl první projekt tohoto druhu. Každoročně přijímá 12 až 14 mladých, nadaných hudebníků, kterým poskytuje cennou zkušenost v orchestru. Zkušenější členové orchestru jim pomáhají rozvíjet jejich schopnosti a s nadšením je učí základům hudební filozofie, jako je preciznost, týmová spolupráce, pozornost k detailu, umělecká pokora, přátelství a vzájemný respekt.

Akademie je určena pro studenty a absolventy hudebních škol s dosaženou maturitní zkouškou či absolutoriem. Věková hranice je osmnáct až třicet let. Pro přijetí je potřebné úspěšné splnění konkurzu. Výsledky a přijetí závisí na rozhodnutí orchestru. Vypsaná místa nemusí být obsazena. Po dobu trvání kurzu hráči absolvují dvakrát čtyřicet pět minut individuální výuku partů pod vedením koncertních mistrů nebo stálých členů orchestru. Aktivně se účastní programů Prague Philharmonia v Čechách i v zahraničí. Podílí se na nahrávacích projektech a dalších aktivitách jako jsou semináře s dirigenty a sólisty. Kurz může být ze strany orchestru ukončen, pokud by se projevil nezáměr nebo nedostatečná příprava od studenta. Uchazeč, pokud projde konkurzem, může kurz absolvovat maximálně třikrát s omezením věkové hranice.¹⁰⁴

3.1.2 Orchesterální Akademie České filharmonie

Orchesterální akademie ČF je program běžící od roku 2012, jehož členové se aktivně podílejí na zkouškách, koncertech, nahrávacích projektech a zájezdech České filharmonie pod vedením předních světových dirigentů. Kromě toho se věnují edukativním a komorním koncertům, mají příležitost učit se od předních hráčů orchestru a získávají cenné zkušenosti. Program je určen především studentům a absolventům středních a vysokých hudebních škol,

¹⁰³ *Virtuální akademie*. Online. Fok. 2020. Dostupné z: <https://www.fok.cz/cs/virtualni-akademie>. [cit. 2024-09-25].

¹⁰⁴ *Orchesterální akademie*. Online. Prague phil. B.r. Dostupné z: <https://www.prgphil.cz/orchester/orchesterl-akademie>. [cit. 2025-03-04].

a to jak z České republiky, tak ze zahraničí. Podmínkou přijetí do akademie je úspěšné splnění konkurzu. Je určen studentům ve věku 18-26 let. Předpokládaná délka studia jsou dvě koncertní sezóny, které začínají vždy v září a končí v červnu. Studium je zakončeno absolutoriem. Během studia jsou studující vedeni a připravováni předními hráči České filharmonie. Každý účastník má měsíčně právo na čtyři hodiny individuální výuky.

Po úspěšném absolvování dvouletého studia v Orchestrální akademii České filharmonie obdrží každý účastník certifikát vydaný Českou filharmonií, který potvrzuje řádné dokončení tohoto programu.¹⁰⁵

¹⁰⁵ *Orchestrální akademie*. Online. Česká filharmonie. B.r. Dostupné z: <https://www.ceskafilharmonie.cz/orchestralni-akademie/>. [cit. 2025-01-].

4 Praktická část – Výsledky mapování studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů

4.1 Metodika rozhovorů

Pro praktickou část byly provedeny řízené rozhovory se členy studentských amatérských a polo-profesionálních orchestrů. Cílem bylo zjistit osobní pohled hráčů, vnímání významu orchestrální hry a pohled na provoz orchestru včetně jeho organizačních a sociálních aspektů. Rozhovory byly polostrukturované, otázky byly kladeny ve stejném pořadí, ale umožňovaly i volné doplnění odpovědí.

4.2 Respondenti

- **Marie Burgetová**, housle, členka Symfonického orchestru Gymnázia a Hudební školy hl. m. Prahy od roku 2022
- **Kristýna Krulíková**, housle, členka Pražského filmového orchestru od roku 2016
- **Michael Housa**, dirigent, dirigent orchestru Vlasty Škampové od roku 2024
- **Lucie Vitásková**, housle, členka orchestru ČVUT od roku 2015
- **Klára Klánská**, housle, členka SOPK
- **Lenka Kozáková**, housle, členka Symfonického orchestru Prahy 8
- **Marie Tichá**, violoncello, členka Piccolo orchestra
- **Leona Stříteská**, sbormistryně souboru Notre Dame

4.3 Výsledky

V Praze působí pestrá škála studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů, do nichž se mohou zájemci o orchestrální hru aktivně zapojit. Tato tělesa spojuje několik společných rysů – jsou tvořena převážně studenty konzervatoří, vysokých škol, gymnázií nebo žáky základních uměleckých škol. Jejich cílem není pouze veřejná prezentace, ale také rozvoj hudebního vzdělání a získání praktických zkušeností. Orchestry pravidelně vystupují,

často i v rámci mezinárodních projektů. Podle svého zaměření fungují buď v komorním nebo v symfonickém obsazení a běžně spolupracují s dirigenty, pěveckými sbory i sólisty.

4.4 Repertoárové zaměření studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze

Některé orchestry se systematicky věnují starší hudbě, zejména období baroka, klasicismu a raného romantismu. Typickým příkladem je Collegium paedagogicum, které dlouhodobě pracuje s hudbou od baroka po 20. století a často spolupracuje se sbory. Rovněž orchestr Notre Dame se profiluje jako těleso zaměřené na vokálně-instrumentální liturgickou hudbu, s důrazem na díla skladatelů, jako jsou například J. S. Bach, W. A. Mozart či J. Haydn. Orchester Univerzity Karlovy a Vinohradský symfonický orchestr se rovněž často vrací k dílům období klasicismu a romantismu, která tvoří základ jejich koncertních programů.

Na druhé straně spektra stojí orchestry, které se výrazněji zaměřují na hudbu 20. a 21. století. Nejvýraznějším příkladem je Pražský filmový orchestr, který se specializuje výhradně na filmovou, seriálovou a populární hudbu. Podobně Filharmonie mladých Praha často kombinuje klasická díla s filmovou a soudobou tvorbou, přičemž se zaměřuje na atraktivní dramaturgii určenou mladému publiku. Orchester Vlasty Škampové a Piccolo coro & Piccola orchestra pak zaujmou důrazem na současnou českou hudbu, často uvádějí premiéry skladeb současných autorů.

Některé orchestry volí vyvážený přístup, který kombinuje díla různých období. Česká studentská filharmonie (ČSF) se sice zaměřuje především na edukaci a interaktivní koncerty, nicméně její dramaturgie zahrnuje jak klasická symfonická díla (např. Dvořákova 8. symfonie), tak moderní skladby (např. Gershwinova *Rhapsody in Blue* či Piazzollova hudba). Symfonický orchestr Pražské konzervatoře (SOPK) nabízí pestře koncipované koncerty, v nichž se objevuje klasická orchestrální literatura i filmová hudba, přičemž se dramaturgie přizpůsobuje výchovným cílům školy. Podobně Akademický orchestr ČVUT a Symfonický orchestr Gymnázia a Hudební školy hl. m. Prahy pracují s širokým repertoárem napříč styly a obdobími – od Mozarta přes Dvořáka až po soudobé skladby.

Celkově lze říci, že mezi studentskými orchestry existují značné rozdíly v dramaturgickém zaměření. Zatímco některá tělesa se specializují na konkrétní období (např. baroko, romantismus nebo moderní filmová hudba), jiná naopak preferují dramaturgickou rozmanitost, která umožňuje studentům rozvíjet se v různých stylových oblastech a lépe porozumět vývoji hudebního jazyka napříč stoletími.

4.5 Způsob zkoušení a vystupování studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze

Studentské orchestry se výrazně liší v tom, jakým způsobem organizují zkoušky a jak často vystupují na veřejnosti. Tyto rozdíly často souvisejí s institucionálním zázemím tělesa, zaměřením na edukaci nebo profesionalizaci jednotlivých projektů.

Pravidelný zkušební režim je typický pro orchestry, které fungují jako součást školy nebo univerzity, a jejich činnost je včleněna do výuky. Patří sem například Symfonický orchestr Pražské konzervatoře (SOPK), jenž zkouší dvakrát týdně dopoledne v prostorách konzervatoře. Stejný model uplatňují i amatérské, poloprofesionální orchestry jako Akademický orchestr ČVUT či Vinohradský symfonický orchestr a Symfonický orchestr Prahy 8, které se scházejí pravidelně každý týden. Collegium paedagogicum a Orchestr Univerzity Karlovy také fungují v rámci školní struktury a pravidelně zkouší v průběhu semestru.

Naopak projektový způsob práce je charakteristický pro tělesa, která se scházejí pouze na konkrétní projekty, obvykle v období před koncertem. Tento přístup má již poloprofesionální charakter, neboť každý hráč si notový materiál studuje individuálně, a společné zkoušky jsou pak zaměřeny především na souhru, detaily a interpretaci. Nejvýraznějším příkladem je Česká studentská filharmonie (ČSF), která v průběhu sezóny realizuje tři tematické koncertní cykly (tzv. *Kroky*), přičemž zkoušky probíhají vždy během dvou týdnů. Hráči se na jednotlivé projekty závazně přihlašují a obdrží notový materiál s dostatečným předstihem. Podobný model využívá i Symfonický orchestr Gymnázia a Hudební školy hl. m. Prahy,

který přešel na projektové zkoušení formou několika intenzivních celodenních zkoušek před samotným koncertem.

Hybridní přístup, tedy kombinaci pravidelných zkoušek a intenzivních soustředění před koncerty, využívá například Orchestr Vlasty Škampové nebo Filharmonie mladých Praha, které se pravidelně scházejí jednou týdně a před vystoupeními zařazují intenzivnější přípravu. Tento způsob umožňuje flexibilní plánování a zároveň udržení určité kontinuity.

Co se týče frekvence veřejných vystoupení, většina orchestrů realizuje 2–4 koncerty ročně, často v rámci cyklů, festivalů nebo zájezdů. Některá tělesa, jako např. Filharmonie mladých Praha nebo Pražský filmový orchestr, vystupují častěji, a to i mimo Prahu či v zahraničí. Česká studentská filharmonie pořádá tři koncertní bloky za rok, přičemž každý projekt obsahuje několik představení (např. tři dopolední pro školy a jeden večerní pro veřejnost).

Z hlediska organizace lze tedy rozlišit orchestry s pravidelným režimem, které mají stabilní plán zkoušek, a projektová tělesa, kde je činnost intenzivní, ale časově omezená. Obě formy mají své výhody – pravidelné zkoušení podporuje dlouhodobý rozvoj a kolektivní sebranost, zatímco projektové modely odpovídají realitě profesionálních orchestrů a kladou vyšší nároky na individuální přípravu hráčů

Závěr

Autorka této práce se zaměřila na mapování a porovnání významnějších studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů působících v Praze a analýzu jejich organizační struktury, způsobu práce, repertoárového zaměření a celkové fungování. Cílem bylo přiblížit jejich specifika, poukázat na podobnosti i rozdíly a poskytnout ucelený přehled o možnostech orchestrální praxe pro mladé hudebníky ve vysokoškolském nebo konzervatorním prostředí.

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že přestože se jedná o orchestry s různým zázemím – školním, univerzitním či nezávislým – sdílí mnohé společné rysy: jsou tvořeny převážně studenty a amatérskými hráči různých profesí, často mají symfonické nebo komorní obsazení, pravidelně koncertují a kladou důraz na vzdělávací i umělecký rozvoj svých členů. Odlišností orchestrů je organizace a zkouškové činnosti – zatímco některá tělesa zkoušejí pravidelně v týdenním režimu, jiná fungují projektově s intenzivní přípravou před koncertem. Tato odlišnost má přímý dopad na charakter práce, nároky na hráče i celkovou atmosféru v souborech.

Na základě vlastní zkušenosti z působení v České studentské filharmonii si autorka uvědomuje zásadní význam orchestrální hry nejen v oblasti hudebního rozvoje, ale i mezilidských vztahů – přátelství navázaná v tomto prostředí často přetrvávají celý život. Soubor poskytuje možnost zakusit profesionální způsob zkoušení a vystupování, a to v atmosféře, která je současně motivující a lidsky podnětná. Významným aspektem práce orchestru je jeho zaměření na vzdělávací koncerty pro žáky základních a středních škol. Tito posluchači se s klasickou hudbou mnohdy setkávají vůbec poprvé, a proto je kladen zvláštní důraz na srozumitelný přednes a snahu přiblížit hudbu poutavou formou.

Autorka dále oceňuje rozmanitost repertoáru, který obohacuje hráčskou zkušenost i o méně obvyklé techniky (např. *col legno*, *scordatura*). Edukační programy bývají doprovázeny mluveným slovem, jehož obsah je nejen zajímavý, ale také prakticky využitelný ve výuce. Díky tomu může autorka přenášet inspiraci z koncertní praxe přímo do pedagogického procesu. Během těchto projektů má možnost pozorovat, které formy zapojení publika

fungují, a které méně – samotné hledání vhodné interpretační cesty pak vnímá jako nesmírně inspirativní. Vedení orchestru navíc klade důraz na trpělivost a respekt k publiku, které může být různorodé – od nadšených posluchačů až po školní třídy účastníci se programu spíše formálně. Právě zde však může orchestr sehrát klíčovou roli a otevřít mladému publiku cestu k hlubšímu porozumění hudbě.

Z výsledků výzkumu rovněž vyplynulo, že dramaturgie jednotlivých orchestrálních těles pokrývá široké spektrum hudebních období – od barokních a klasických skladeb, přes romantismus, až po hudbu soudobou, včetně repertoáru filmového a herního. Tato pestrost přináší nejen rozmanité interpretační podněty pro samotné hráče, ale zároveň umožňuje oslovit různorodé publikum. Významným poznatkem je také zjištění, že pražské hudební prostředí nabízí pestrou škálu orchestrálních souborů, lišících se velikostí, nástrojovým obsazením i dramaturgickým zaměřením. Každý zájemce o orchestrální hru si tak může zvolit těleso odpovídající svým preferencím – ať už se jedná o chrámovou hudbu, klasický symfonický repertoár, soudobou tvorbu nebo filmovou hudbu.

Práce zároveň poukazuje na význam podpory studentských orchestrů jako prostoru pro setkávání, vzájemnou inspiraci a společnou uměleckou činnost. S ohledem na jejich přínos v oblasti hudebního vzdělávání i kulturního života společnosti je žádoucí, aby se těmto souborům i nadále věnovala odborná pozornost. Nelze přehlédnout ani skutečnost, že členové studentských, amatérských a poloprofesionálních těles často tvoří angažované publikum a podporovatele profesionálních orchestrů. Autorka zároveň vyzdvihuje, že díky realizovanému výzkumu získala jasnější představu o možnostech, kam směřovat své žáky po absolvování základního uměleckého vzdělání, a vyjadřuje naději, že tato práce bude inspirací i pro další pedagogy a studenty. Do budoucna by bylo přínosné rozšířit výzkum i na další studentská a amatérská tělesa mimo hlavní město, sledovat jejich vývoj a analyzovat jejich vliv na regionální kulturní prostředí.

Seznam použitých informačních zdrojů

MICHEL, Ulrich. *Encyklopedický atlas hudby*. 3rd ed. Praha: Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-238-3.

SPITZER, John a ZASLAW, Neal. *The Birth of the Orchestra*. New York: Oxford University Press, 2004. ISBN 0-19-816434-3.

SMOLKA, Jaroslav a kolektiv autorů. *Malá encyklopedie hudby*. Praha: Editio Supraphon, 1983, 736 s. ISBN 02-184-83.

SCHNIERER, Miloš. *Svět orchestru 20. století*. 1995. Brno: M a M -, 1995. ISBN 80-238-1564-4.

BUBLÍKOVÁ, Eliška. *Houslista v symfonickém orchestru*. Bakalářská práce. Praha: UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE Pedagogická fakulta, 2012.

Internetové zdroje:

KLEPAL, Boris. *Potřebujeme cvičit a hrát. Mladé talenty nevěří, že klasická hudba zůstane na síti*. Online. In: Aktuálně.cz. 2021. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/klasicka-hudba/potrebujeme-cvicit-a-hrat-ceska-studentska-filharmonie/r~450cecea729a11ebaedf0cc47ab5f122/>. [cit. 2025-01-21].

Akademický orchestr. Online. ČVUT. 2016.
Dostupné z: <https://www.orchestrcvut.cz/#oorchestru>. [cit. 2025-02-01].

Komorní orchestr Collegium paedagogicum. Online. Katedra hudební výchovy Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. B.r. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/khv/profil-katedry/cinnost-katedry/umelecka-a-koncertni-cinnost/peveckce-sbory-a-orchestry/komorni-orchestr-collegium-paedagogicum/>. [cit. 2025-02-25].

Orchestr Univerzity Karlovy v Praze. Online. UNIVERZITA KARLOVA. Sbor a orchestr Univerzity Karlovy v Praze. 2019. Dostupné z: <https://www.sboraoorchestruk.cz/orchestr-univerzity-karlovy/>. [cit. 2025-01-06].

PRAŽSKÁ KONZERVATOŘ. *Historie*. Online. Pražská Konzervatoř. 2001. Dostupné z: <https://prazsakonzervator.cz/historie/>. [cit. 2025-02-01].

KRÁLOVÁ, Zuzana. *Pražský studentský orchestr*. Online. Český hudební slovník osob a institucí. 2008, 19.3.2008. Dostupné z: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1003006. [cit. 2025-02-25].

Komorní orchestr Vlasty Škampové. Online. Komorní orchestr Vlasty Škampové. 2022. Dostupné z: <https://www.komorni-orchestr.cz/o-orchestru>. [cit. 2025-03-05].

O souboru. Online. Piccolo coro & Piccola orchestra. B.r. Dostupné z: <https://www.piccola.cz/o-nas/o-souboru/>. [cit. 2025-03-31].

O nás. Online. Filharmonie Mladých Praha. B.r. Dostupné z: <http://www.filharmoniemladych.cz/?q=node/1>. [cit. 2025-02-25].

Symfonický orchestr GMHS. Online. Gymnázium a Hudební škola hlavního města Prahy, ZUŠ. B.r. Dostupné z: <https://www.gmhs.cz/symfonick%C3%BD-orchestr>. [cit. 2024-09-09].

O sboru. Online. Notre Dame. 2012. Dostupné z: <http://www.sbornotredame.cz/o-sboru>. [cit. 2021-11-15].

PIRNEROVÁ, Cecilie. *Stříteská Leona*. Online. NSDB. 2022. Dostupné z: <https://www.nsdb.cz/personality/default/304>. [cit. 2024-11-20].

O orchestru. Online. Pražský filmový orchestr. 2024. Dostupné z: <https://www.pfo.cz/o-orchestru>. [cit. 2025-03-08].

O orchestru. Online. Symfonický orchestr Prahy 8. B.r.
Dostupné z: http://sop8.neco.cz/o_orchestru.htm. [cit. 2025-03-24].

Historie. Online. Vinohradský symfonický orchestr. © 2025.
Dostupné z: http://visyo.cz/WP/?page_id=341. [cit. 2025-03-24].

Virtuální akademie. Online. Fok. 2020. Dostupné z: <https://www.fok.cz/cs/virtualni-akademie>. [cit. 2024-09-25].

Orchestrální akademie. Online. Prague phil. B.r.
Dostupné z: <https://www.prgphil.cz/orchestr/orchestralni-akademie>. [cit. 2025-03-04].

Orchestrální akademie. Online. Česká filharmonie. B.r.
Dostupné z: <https://www.ceskafilharmonie.cz/orchestralni-akademie/>. [cit. 2025-01-].

Orchestra of Charles University Is the Orchestra of the Month. Online. CHARLES UNIVERSITY. Faculty of Arts. 2020. Dostupné z: <https://www.ff.cuni.cz/2020/04/orchestra-charles-university-orchestra-month/>. [cit. 2025-04-13].

Alena Martínková. *Pražský studentský orchestr: Haydn, Grieg, Martinů*. Předmluva k CD, Supraphon, 1983. Dostupné také z: <https://www.supraphonline.cz/album/786479-haydn-grieg-martinu>.

Seznam příloh

Příloha 1 – Rozhovor č. 1 Marie Burgetová, Symfonický orchestr Gymnázia a Hudební školy hl. m. Prahy

Příloha 2 – Rozhovor č. 2 Kristýna Krulíková, Pražský filmový orchestr

Příloha 3 – Rozhovor č. 3 Michael Housa, Orchester Vlasty Škampové

Příloha 4 – Rozhovor č. 4 Lucie Vitásková, Orchester ČVUT

Příloha 5 – Rozhovor č. 5 Klára Klánská, SOPK

Příloha 6 – Rozhovor č. 6 Lenka Kozáková, Symfonický orchestr Prahy 8

Příloha 7 – Rozhovor č. 7 Marie Tichá, Komorní smyčcový orchestr Piccola Orchestra

Příloha 8 – Rozhovor č. 8 Leona Stříteská, Notre Dame

Seznam obrázků

Obr. 1: Choreografie Labutí jezero, Marko Ivanović v Rudolfinu, autor: Petra Hajská, se souhlasem autora

Obr. 2: Obrázky z Výstavy, Magdaléna Piskačová, autor: Petra Hajská se souhlasem autora

Obr. 3: Obrázky z Výstavy, Česká studentská filharmonie, autor: Petra Hajská se souhlasem autora

Seznam tabulek

Tabulka 1: Shrnutí významných studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze.

Přílohy:

5 Rozhovory

5.1 Rozhovor č. 1 – členka studentského symfonického orchestru Marie Burgetová

Rozhovor veden v březnu 2025 formou online dotazníku. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondenta.

Jak dlouho působíte v orchestru a na jaký nástroj hrajete?

V orchestru hrají na housle od října 2022.

Z jakých hráčů se orchestr skládá?

Orchestr tvoří převážně studenti, případně absolventi. Pokud chybí hráči v některé skupině nebo potřebujeme orchestr posílit, zapojují se také externí hudebníci.

Jaký repertoár jste v orchestru v posledních třech letech připravovali?

V posledních třech letech jsme studovali pestrý program. Patřila k němu například Mozartova Koncertantní symfonie pro housle a violu, Symfonie g moll Leopolda Koželuha, Smetanova Skočná, Keiserwalzer Johanna Strausse, Ravelova Pavana, Slovanský tanec č. 8 Antonína Dvořáka, Peer Gynt Edvarda Griega, ale i rozsáhlé skladby jako Dvořákova „Novosvětská“ symfonie nebo Violoncellový koncert. Momentálně připravujeme koncert v Sušici, kde zazní stejný program, jaký jsme provedli na zájezdu v Dubaji – „Novosvětská“ a Violoncellový koncert h moll. Nově k tomu přidáváme i Slováckou svitu Vítězslava Nováka, kterou povede dirigent Petr Jiříkovský.

Jak často a kde orchestr zkouší?

Dříve jsme měli pravidelné zkoušky každou středu odpoledne. Od letošního školního roku probíhá výuka projektově, tedy formou několika celodenních zkoušek před koncertem. Zkoušíme v orchestrální zkušebně naší školy.

Kdo orchestr vede?

Orchestr dlouhodobě vede dirigent Ladislav Cigler. V průběhu mého působení jsme spolupracovali i s dalšími dirigenty – například s Annou Svobodou a Mathiasem Achleinterem při společných projektech s Lineckým hudebním gymnáziem. Poslední projekt vedl Jakub Waldmann a nyní nás čeká spolupráce s Petrem Jiříkovským.

Probíhají zkoušky spíše společně, nebo se využívají i dělené zkoušky jednotlivých skupin?

Většinou zkoušíme společně, ale v případě potřeby probíhají i dělené zkoušky. Často je iniciují i samotní studenti, když cítí, že by jim samostatná práce sekcí pomohla.

Kolik členů orchestr přibližně má a jaké je jeho obsazení?

Počet členů se pohybuje kolem 50 až 60. Orchestr je obsazen symfonicky, ale přizpůsobujeme se vždy konkrétnímu programu.

Jak často orchestr vystupuje?

Obvykle vystupujeme alespoň jednou za pololetí. Mnohé projekty bývají spojeny se zájezdy, například do Lince, Bad Ischlu nebo Dubaje, kde hrajeme více koncertů se stejným repertoárem.

5.1.1 Shrnutí rozhovoru:

Z rozhovoru vyplývá, že orchestr má stabilní složení tvořené především studenty a absolventy. Své aktivity plánuje projektově, čímž umožňuje efektivnější přípravu na koncerty. Dramaturgie zahrnuje široké spektrum skladeb od klasicismu až po romantismus, přičemž orchestr pravidelně koncertuje jak v Česku, tak v zahraničí. Spolupráce s různými dirigenty přináší rozmanitost nejen v interpretaci, ale i v přístupu ke zkouškové práci.

5.2 Rozhovor č. 2 – houslistka Pražského filmového orchestru Kristýna Krulíková

Rozhovor veden v únoru 2025 formou online dotazníku. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondentky.

Jak dlouho působíte v orchestru a na jaký nástroj hrajete?

V orchestru hrají na housle od roku 2016, tedy již devátou sezónu.

Co vás motivuje k působení v orchestru?

Baví mě hrát tento typ repertoáru a vždy se setkávám s pozitivní odezvou od publika. Navíc je v orchestru velmi příjemná atmosféra a vysoká umělecká úroveň, což pro mě představuje obohacení jak po hudební, tak po lidské stránce.

Z jakých hudebníků je orchestr složen?

V orchestru si může zahrát každý – studenti, absolventi, amatéři i profesionálové. Klíčové je zvládnout nastudovaný repertoár a být ochoten věnovat čas zkouškám a koncertům. Převážnou část orchestru však tvoří profesionálové.

Jaký repertoár jste v posledních třech letech uváděli?

Repertoár se neustále rozšiřuje. Zajímavým projektem byl *Western Symphony Orchestra*, kde živě doprovázíme show ve westernovém městečku. Z filmové hudby jsme v poslední době premiérovali například hudbu k filmu *Top Gun: Maverick* nebo vánoční suitu z filmu *S čerty nejsou žerty*. Stále častěji se objevuje i hudba z počítačových her.

Jaký program orchestr aktuálně připravuje?

Program je velmi nabitý. Smyčcové těleso vystupuje každý měsíc na různých místech po celé ČR i Slovensku. V červnu budeme hrát opět ve westernovém městečku a velký symfonický orchestr vystoupí například na HAMU v Praze nebo na zámku v Pacově.

Jak často probíhají zkoušky a kde se konají?

Orchestr se schází každý týden v pražské Libuši.

Jsou zkoušky společné, nebo i dělené?

Převládají společné zkoušky, ale smyčcová sekce má v posledních letech pravidelně i dělené zkoušky.

Jak často orchestr vystupuje a jak to zvládáte skloubit s prací?

Dříve jsme hrávali 1–2 koncerty měsíčně, nyní, s přibývajícemi tělesy, se počet koncertů může vyšplhat i na pět za měsíc. Díky flexibilnímu systému přihlašování si však mohu zvolit, kterých koncertů se zúčastním, takže se hraní dá zvládnout i při zaměstnání.

Jak jste se dostala do orchestru?

Orchestr mi doporučila moje učitelka z hudební školy. Zavolala jsem manažerce, přišla na první zkoušku – a od té doby hraji bez přerušení. Kdokoliv, kdo má zájem a cítí se na to, může stejným způsobem oslovit orchestr a připojit se.

5.2.1 Shrnutí rozhovoru:

Z rozhovoru vyplývá, že pro respondentku představuje orchestr nejen prostor pro hudební vyžití, ale i důležitý sociální a osobnostní rozvoj. Vyhovuje jí možnost flexibilně si plánovat koncertní účast. Orchestr kombinuje amatérské a profesionální hudebníky a svým širokým repertoárem se zaměřuje nejen na klasickou symfonickou literaturu, ale také na scénickou, filmovou a nově i herní hudbu.

5.3 Rozhovor č. 3 – dirigent Orchestru Vlasty Škampové, Michael Housa

Rozhovor veden v únoru 2025 formou online dotazníku. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondenta.

Jak dlouho působíte jako dirigent v Orchestru Vlasty Škampové?

V orchestru působím jako dirigent od podzimu 2024. Orchestr jsem převzal po Zdeňku Červinkovi, který je mým spolužákem z Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze. Zdeněk v současnosti studuje první ročník magisterského studia oboru dirigování, zatímco já jsem ve druhém ročníku bakalářského studia.

Jaké je složení orchestru?

Složení orchestru se od jeho vzniku příliš nezměnilo. Členy tvoří hráči s ukončeným hudebním vzděláním, ať už ze základních uměleckých škol, nebo z konzervatoří, i když konzervatoristů není tolik. Jsou to hráči s určitou zkušeností, kteří orchestr drží pohromadě už několik let.

Na jaký repertoár se orchestr zaměřuje?

Vím, že můj předchůdce Zdeněk s orchestrem studoval například Wilsonovu Suitu pro smyčce, Janáčkovu Idyllu a Sukovu Meditaci na svatováclavský chorál. V posledních sezónách se orchestr s několika výjimkami zaměřuje především na českou hudbu, nicméně do budoucna plánujeme rozšířit repertoár i o skladby zahraničních autorů. Moje první vystoupení s orchestrem zahrnovalo Bendovu Sinfonii B dur, Dvořákovu Nokturno H dur, Dvořákovu Romanci pro housle v úpravě pro smyčcový orchestr, kde sólový part přednesl proděkan HAMU Leoš Čepický, jehož dcera hraje v našem orchestru v první houslové skupině. Program jsme uzavírali Janáčkovou Suitou pro smyčce. Nyní připravujeme opět český program – Janáčkovu Idyllu, Dvořákovu Serenádu pro smyčce, uvažujeme o zařazení první věty Partity pro smyčce od Martinů a diskutujeme také o možném přidání Haasovy Studie. Kromě toho orchestr pod vedením jiných dirigentů občas zařazuje i

barokní repertoár, například s Janem Hádkiem z Collegia 1704, nebo tradičně uvádí Rybovu Českou mši vánoční s dirigentem Františkem Loderem, absolventem Pražské konzervatoře.

Jak často a kde orchestr zkouší?

Orchestr se schází pravidelně jednou týdně na dvouhodinové zkoušce, která probíhá v úterý od 19 do 21 hodin v komunitním centru na Budějovické.

Jak je orchestr organizován?

Orchestr má zavedena pravidelná schvalovací setkání, kde členové hlasují o organizačních záležitostech. Nejvýraznější roli ve vedení má v současnosti koncertní mistr Stanislav Jirucha. Zkoušky probíhají většinou v plném obsazení (tutti). V případě potřeby se dělají i dělené zkoušky jednotlivých skupin, ale pod mým vedením upřednostňujeme spíše práci v plném ansámblu.

Jaké je obsazení orchestru?

V současnosti máme přibližně 10 prvních houslí, 10 druhých houslí, 6 viol, 4 violoncella a 1 kontrabas. Do kontrabasové skupiny si občas zveme výpomoc.

Jak často orchestr koncertuje?

Zpravidla připravujeme 3 až 4 programy ročně.

5.3.1 Shrnutí rozhovoru:

Rozhovor ukazuje, že orchestr Vlasty Škampové funguje jako stabilní smyčcové těleso, které se dlouhodobě zaměřuje zejména na český repertoár. Vedení orchestru má demokratický charakter, jeho členové se podílejí na rozhodování o směřování ansámblu. Pravidelný týdenní režim zkoušek a příprava několika programů ročně umožňuje systematickou práci. Orchestr zároveň spolupracuje i s dalšími dirigenty a občas sahá po barokním nebo vánočním repertoáru.

5.4 Rozhovor č.4 – houslistka, členka orchestr ČVUT, Lucie Vitásková

Rozhovor veden v březnu 2025 formou online komunikace. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondentky.

Jak dlouho působíte v orchestru a na jaký nástroj hrajete?

V orchestru hrají na housle již 10 let.

Z jakých hráčů se orchestr skládá?

Členové orchestru jsou velmi různorodí. Hrají zde studenti, pracující amatéři, profesionálové, ale i děti, mladiství a senioři.

S kým orchestr spolupracuje?

Orchestr pravidelně doprovází absolventy konzervatoří i Hudební akademie múzických umění.

Jaký repertoár orchestr v posledních letech uváděl?

V uplynulých letech jsme hráli například Rachmaninovův Klavírní koncert, Bruchův a Dvořákův Houslový koncert nebo Stamitzův Violový koncert.

Jaký repertoár připravujete v současnosti?

V letošním roce studujeme Dvořákovu 8. a 9. symfonii.

Kdo je současným dirigentem a koncertním mistrem orchestru?

Současným dirigentem je Maxmilián Pilmaier. Koncertní mistryní je Marie Talichová, která dříve působila jako koncertní mistryně Symfonického orchestru FOK.

Jak často orchestr zkouší?

Zkoušíme pravidelně každý čtvrtek. Před koncerty máme navíc soustředění.

Jaký typ orchestru tvoříte?

Jsme symfonický orchestr.

5.5 Rozhovor č. 5 – členka Symfonického orchestru Pražské konzervatoře Klára Klánská

Rozhovor veden v březnu 2025 formou online dotazníku. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondentky.

Jak dlouho působíte v orchestru a na jaký nástroj hrajete?

Hraji na housle a do Symfonického orchestru Pražské konzervatoře (SOPK) chodím od roku 2022.

Jaký repertoár jste v orchestru v posledních třech letech připravovali?

V uplynulých třech letech jsme hráli např. suitu z baletu *Romeo a Julie* (Prokofjev), suitu z *Louskáčka* (Čajkovskij), *Othello* (Dvořák), *Sen noci svatojánské* (Mendelssohn), *Pražskou symfonii* (Mozart), *Karneval* (Dvořák), *Houslový koncert a moll* (Dvořák), *Klavírní koncert b moll* (Čajkovskij), *Houslový koncert e moll* (Mendelssohn), *Tance pro harfu* (Debussy), *Klarinetový koncert č. 1* (Weber), *Předehru pro orchestr* (Martinů), *Slovanské tance č. 1, 4, 8, 9* (Dvořák), *Te Deum* (Dvořák), *Requiem* (Fauré), filmovou hudbu Charlieho Chaplina (*The Kid*, *The Idle Class*) a také vánoční koledy od skladatelů z řad našich pedagogů.

Aktuálně připravujeme:

- J. Suk – *Pohádka*
- B. Smetana – *Vltava*
- F. Liszt – *Koncert pro klavír a orchestr č. 1*
- G. Rossini – *Koncert pro fagot a orchestr*

Jak často a kde orchestr zkouší?

Zkoušíme dvakrát týdně, vždy od 9:00 do 11:30. Zkoušky probíhají v koncertním sále Pražské konzervatoře.

Kdo orchestr vede?

Orchestr nejčastěji diriguje Miriam Němcová. Občas nás vedou také její studenti, kterým jsou svěřovány i některé koncerty.

Probíhají zkoušky spíše společně, nebo se využívají i dělené zkoušky jednotlivých skupin?

Převážná většina zkoušek je společná. Dělené zkoušky se konají hlavně na začátku nového programu, a to buď mezi smyčci a dechy, nebo se smyčcová sekce dále rozděluje podle nástrojů.

Kolik členů orchestr přibližně má a jaké je jeho obsazení?

Orchestr má symfonické obsazení, které se mění dle repertoáru. Běžně hraje kolem 50 hudebníků.

Jak často orchestr vystupuje?

Na veřejnosti vystupujeme zhruba čtyřikrát do roka.

Pokud byste měla srovnat profesionální orchestr a amatérský či studentský orchestr, v čem podle vás spočívají hlavní rozdíly?

Rozdíl vidím hlavně v četnosti a způsobu zkoušek. V profesionálním orchestru se program nacvičuje během několika málo dnů, zatímco v SOPK ho připravujeme i několik měsíců. Navíc vývoj během zkoušek není vždy plynulý.

Působíte i v České studentské filharmonii – vidíte mezi oběma orchestry nějaké společné rysy nebo výrazné odlišnosti?

Hlavní rozdíl je v motivaci členů. SOPK je povinný předmět, a tak se ho účastní i studenti, kteří nemají o orchestrální hru zájem. Na zkoušky často chodí nepřipraveni, což ztěžuje práci. Oproti tomu je Česká studentská filharmonie dobrovolná, hráči jsou motivovaní a připravení, takže se dá smysluplně pracovat hned od začátku. Díky tomu, že jsou projekty nárazové, mají lidé možnost si od sebe odpočinout, a atmosféra je mnohem pozitivnější.

Jaké jsou vaše osobní ambice nebo plány do budoucna, pokud jde o orchestrální hru?

Hrát v profesionálním orchestru je můj dlouholetý sen. V poslední době jsem měla možnost si s několika z nich zahrát, ale trochu mě zaskočily mezilidské vztahy uvnitř souborů. Kdybych se jednou stala součástí profesionálního orchestru, přála bych si, aby to byla radost nejen z hudby, ale i ze spolupráce s lidmi kolem. Sdílený hudební zážitek je pro mě to nejcennější.

5.5.1 Shrnutí rozhovoru

Symfonický orchestr Pražské konzervatoře tvoří studenti školy, zkoušky probíhají dvakrát týdně a orchestr ročně odehraje přibližně čtyři koncerty. Repertoár je pestrý, sahá od klasiky po filmovou hudbu. Orchestr vede dirigentka Miriam Němcová, občas i její studenti. Zkoušky jsou převážně společné, dělené probíhají jen výjimečně.

Respondentka srovnává školní orchestr s Českou studentskou filharmonií a jako hlavní rozdíl uvádí rozdílnou motivaci hráčů – v dobrovolném uskupení je atmosféra pozitivnější a práce efektivnější. Hudbě by se ráda věnovala i profesionálně, ale vnímá i limity práce v orchestru, zejména v oblasti mezilidských vztahů.

5.6 Rozhovor č. 6 – houslistka Symfonického orchestru Prahy 8, Lenka Kozáková

Rozhovor veden v březnu 2025 formou online dotazníku. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondentky.

Jak dlouho působíte v orchestru a na jaký nástroj hrajete? Máte za sebou i jiné orchestrální zkušenosti?

Na housle hraji v Symfonickém orchestru Prahy 8 s přestávkami již osm let. V minulosti jsem působila také v jiných tělesech – komorních i symfonických. Mám zkušenosti například s projekty filmové hudby, s Letním orchestrem mladých v Litomyšli nebo s EMSOC – orchestrem mediků.

Z jakých hudebníků se orchestr skládá?

Orchestr tvoří směs různých hudebníků – studenti konzervatoří, studenti vysokých škol i pracující v různých profesích. Převládají však amatérští hudebníci.

Jaký repertoár orchestr uvedl v posledních třech letech a co právě připravujete?

Náš repertoár bývá náročný a často odpovídá úrovni profesionálních orchestrů. V posledních letech jsme hráli například Schumannovu 4. symfonii, celou *Mou vlast* nebo *Slovanské tance*. Věnujeme se i Dvořákovým symfoniím.

Jak často a kde orchestr zkouší?

Zkoušíme jednou týdně v prostorách Gymnázia Jana Keplera. Před koncertem míváme navíc víkendové soustředění.

Kdo orchestr vede? Probíhají zkoušky společně, nebo se někdy dělíte do menších skupin?

Orchestr vede Alois Maršner, předseda spolku SOP8, spolu s několika přáteli. Zkoušky probíhají převážně společně. Dělené zkoušky by nám určitě prospěly, ale momentálně na ně nemáme kapacitu.

Kolik členů orchestr přibližně má a jaké je jeho obsazení? Spolupracujete i s dalšími soubory?

Jedná se o plnohodnotný symfonický orchestr, který má přibližně 60 členů. Na některé projekty spolupracujeme také s pěveckými sbory nebo jinými hudebními tělesy.

Jak často orchestr vystupuje na veřejnosti?

Obvykle pořádáme dva koncerty za pololetí.

Jak se mohou zájemci do orchestru připojit? Jsou nějaké podmínky pro přijetí?

Zájemci se k nám mohou připojit po předchozí domluvě, a to buď prostřednictvím kontaktu s některým z hráčů orchestru, nebo přes naše webové stránky.

5.6.1 Shrnutí rozhovoru:

Symfonický orchestr Prahy 8 funguje jako amatérské těleso s plnohodnotným symfonickým obsazením. Jeho členy tvoří především pracující hudebníci, studenti vysokých škol a v menší míře i studenti konzervatoří. Repertoár orchestru je náročný a zahrnuje i skladby určené profesionálním tělesům, jako například Schumannova 4. symfonie nebo kompletní cyklus *Má vlast*. Orchester zkouší pravidelně jednou týdně a před koncerty pořádá víkendová soustředění.

Zkoušky probíhají převážně společně, bez rozdělení na nástrojové sekce. Orchester vede Alois Maršner spolu s několika spolupracovníky. Vystoupení se konají přibližně dvakrát za pololetí, a v rámci některých projektů orchestr spolupracuje s dalšími soubory, zejména pěveckými sbory. Připojit se k tělesu je možné po individuální domluvě, obvykle na základě osobního doporučení nebo přes webové stránky orchestru.

5.7 Rozhovor č. 7 – violoncellistka komorního smyčcového orchestru Piccola Orchestra, Marie Tichá

Rozhovor veden v dubnu 2025 formou online dotazníku. Rozhovor byl krácen a jazykově upraven se souhlasem respondentky.

Jak dlouho už v orchestru působíte a na jaký nástroj hrajete? Jaké jsou vaše předchozí orchestrální zkušenosti?

V orchestru hraji od ledna 1999. Předtím jsem působila v orchestru a dvou amatérských tělesech, která se po revoluci snažila o generační obměnu, ale tato snaha byla většinou marná.

Z jakých hudebníků se orchestr skládá? Jsou to převážně studenti a absolventi uměleckých škol a konzervatoří, nebo spíše pracující amatéři?

Orchestr tvoří výhradně pracující amatéři z nejrůznějších profesí – lékaři, učitelé, právníci, inženýři a další. Jediným hudebním profesionálem v souboru je dirigent.

Jaký repertoár orchestr uvedl v posledních třech letech a co právě v současnosti připravujete?

Kompletní repertoár je k dispozici na webových stránkách souboru www.piccola.cz.

Jak často a pravidelně se orchestr schází ke zkouškám? A kde obvykle tyto zkoušky probíhají?

Zkoušky orchestru se konají jednou týdně, a to každou středu ve Foerstrově síni. Sbor zkouší každý čtvrtek v hudební škole v Pštrossově ulici.

Kdo orchestr vede? Probíhají zkoušky většinou společně, nebo se někdy dělíte do menších sekcí podle nástrojů?

Dirigentem je doc. MgA., Mgr. Marek Valášek, Ph.D., který vede samostatně zkoušky s orchestrem i sborem. Před koncertem probíhají společné tutti zkoušky. Zkoušky jsou převážně kolektivní, ale smyčce mají příležitostně i dělené zkoušky.

Kolik členů má orchestr přibližně dnes a jaké je jeho nástrojové obsazení? Spolupracujete také s jinými hudebními soubory?

Sbor má přibližně 25 členů (v každém hlasu 4–6 zpěváků), orchestr kolem 15 hráčů (5 prvních houslí, 5 druhých, 2 violy, 2 violoncella, 1 kontrabas). Dechové nástroje zajišťujeme prostřednictvím spolupráce s profesionálními hudebníky, tzv. výpomocemi, které jsou honorovány ad hoc.

Jak často orchestr vystupuje na veřejnosti?

Ročně odehrajeme přibližně 20 koncertů.

Jakým způsobem se mohou zájemci do orchestru připojit? Jaké jsou podmínky nebo požadavky pro přijetí?

Nové členy obvykle oslovujeme prostřednictvím osobních kontaktů. Následuje zkušební období v délce zhruba tří měsíců, po kterém se obě strany rozhodnou o dalším setrvání. Konečné rozhodnutí o přijetí činí dirigent.

5.7.1 Shrnutí rozhovoru

Marie Tichá působí v orchestru od roku 1999 a má bohaté zkušenosti s různými amatérskými tělesy. Orchestr, ve kterém hraje, tvoří výhradně pracující amatéři z různých profesních oblastí, s odborným profesionálním vedením dirigenta. Repertoár orchestru je pestrý a detailně uveden na webových stránkách souboru. Zkoušky se konají pravidelně jednou týdně a před koncerty probíhají i společné tutti nácviky. Soubor spolupracuje s profesionálními hráči zejména v oblasti dechových nástrojů. Ročně odehraje přibližně dvacet koncertů. Noví členové procházejí zkušebním obdobím a jejich přijetí schvaluje dirigent.

5.8 Rozhovor č. 8 – Leona Stříteská, sbormistryně souboru Notre Dame

Rozhovor byl veden v dubnu 2025 formou e-mailového dotazníku. Odpovědi byly s laskavým souhlasem respondentky jazykově upraveny a zestručněny.

Z jakých hudebníků je orchestr složen? Jsou to studenti, absolventi školy, amatéři nebo profesionálové?

Přibližně polovina hráčů jsou studenti nebo absolventi konzervatoří a Pedagogické fakulty UK, často v oboru Hra na nástroj. Někteří z nich vyučují na ZUŠ nebo přímo na univerzitě. V orchestru působí také zakladatel a ředitel soukromé ZUŠ, bývalý ředitel Pražské konzervatoře (varhany), člen Hradní stráže (trubka) či bývalý člen FOKu (tympány). Zbytek tvoří absolventi ZUŠ, kteří se profesně věnují jinému oboru.

Jaký repertoár orchestr uváděl v posledních třech letech a na čem pracuje v současnosti?

Orchestr se zaměřuje především na barokní a klasicistní vokálně-instrumentální díla, méně často na skladby z období romantismu a 20. století. V posledních letech zazněla například díla Charpentiera (Te Deum), Händela (oratorium Saul – výběr), Bacha (Magnificat), Zelenky (Missa Gratias agimus Tibi), Mozarta (Korunovační mše, Missa brevis in D), Brixioho (Missa pastoralis), Ryby (Česká mše vánoční) a Dvořáka (Lužanská mše). V současnosti těleso připravuje Thuriho Missu Cajetana.

Jak často se orchestr schází ke zkouškám a kde obvykle zkouší?

Nejedná se o stabilní těleso s pravidelným režimem. Dirigentka oslovuje hráče podle potřeby a konkrétního projektu. Každý si studuje svůj part samostatně, poté proběhne jedna společná generální zkouška se sborem před koncertem.

Kdo orchestr vede? Probíhají pouze společné zkoušky, nebo i dělené podle sekcí? Zkouší orchestr samostatně, nebo i společně se sborem?

Orchestr vede Leona Stříteská, sbormistryně souboru Notre Dame působícího při Týnském chrámu. Zkouší se pouze společně se sborem, a to během generálky.

Jak velký je orchestr přibližně? Jaké je jeho nástrojové obsazení?

Obsazení se přizpůsobuje konkrétnímu dílu. Pro komorní skladby bývá využito základní smyčcové obsazení (2–3 primy, 2 sekundy, violoncello, kontrabas, varhany). Pro větší díla je orchestr rozšířen o dechové nástroje, tympány a další smyčce. U rozsáhlých skladeb, jako je Dvořákova Lužanská mše, může orchestr čítat i více než dvacet hráčů.

Jak často orchestr veřejně vystupuje?

Společně se sborem vystupuje zhruba 6–7krát ročně.

Je možné, aby se k orchestru nebo sboru přidali i noví členové „zvenčí“? Pokud ano, jak to probíhá?

Ano, obvykle oslovujeme studenty konzervatoře nebo využíváme doporučení současných členů.

5.8.1 Shrnutí rozhovoru

Orchestr souboru Notre Dame tvoří převážně studenti, absolventi a pedagogové konzervatoří či univerzit, doplnění o zkušené amatéry a hostující profesionály. Těleso se specializuje na barokní a klasicistní vokálně-instrumentální repertoár a slouží primárně jako doprovod sboru. Orchestr nemá stálé obsazení – hráči jsou zváni na jednotlivé projekty a repertoár si připravují individuálně. Společná je pouze závěrečná generální zkouška se sborem. Počet koncertů se pohybuje kolem šesti až sedmi ročně. Noví členové jsou obvykle oslovováni přes osobní doporučení nebo z řad studentů konzervatoří.

106

107

¹⁰⁶ Obr. 1: Choreografie Labutí jezero, Marko Ivanović v Rudolfinu, autor: Petra Hajska, se souhlasem autora

¹⁰⁷ Obr. 2: Obrázky z Výstavy, Magdaléna Piskačová, autor: Petra Hajska se souhlasem autora

108

¹⁰⁸ Obr. 3: Obrázky z Výstavy, Česká studentská filharmonie, autor: Petra Hajská se souhlasem autora

Shrnutí významných orchestrů v Praze

Název orchestru	Typ	Zřizovatel / Zázemí	Dirigent / Vedoucí	Repertoár	Způsob zkoušení
Česká studentská filharmonie	Studentský	Česká filharmonie	Marek Ivanović	Klasika, edukační programy	Projektový
Akademický orchestr ČVUT	Studentský	ČVUT	Maxmilián Pilmaier	Klasika, multižánrové	Pravidelný + soustředění
Collegium paedagogicum	Studentský	PedF UK	Marek Valášek	Baroko až současnost	Pravidelný
Orchestr Univerzity Karlovy	Amatérský	Univerzita Karlova	Haig Utidjian, Kateřina Maňasová	Česká i světová klasika	Pravidelný
Symfonický orchestr Pražské konzervatoře	Studentský	Pražská konzervatoř	Miriam Němcová	Klasická i soudobá hudba	Pravidelný
Pražský studentský orchestr	Studentský	Nezávislý	Vlasta Škampová	Klasika, soutěžní skladby	Pravidelný
Orchestr Vlasty Škampové	Amatérský	Nezávislý	Michael Housa	Česká hudba, baroko	Pravidelný
Piccolo coro & Piccola orchestra	Studentský	Nezávislý	Marek Valášek	Všechny žánry, premiéry	Dle projektu

Filharmonie mladých Praha	Studentský	ZUŠ Popelka	Ladislav Cigler	Klasika i současná hudba	Pravidelný
Symfonický orchestr Gymnázia a HUŠ hl. m. Prahy	Studentský	Gymnázium a HUŠ hl. m. Prahy	Ladislav Cigler	Klasika, soudobá, světová	Projektový
Notre Dame	Poloprofesionální	Týnský chrám, PedF UK	Leona Stříteská	Liturgická hudba	Projektový
Pražský filmový orchestr	Poloprofesionální	Nezávislý	Jiří Korynta	Filmová, muzikálová, herní hudba	Pravidelný
Symfonický orchestr Prahy 8	Amatérský	Nezávislý	Alois Mašner	Klasika, soudobá, filmová	Pravidelný
Vinohradský symfonický orchestr	Amatérský	Nezávislý	Viktor Hruška, Matěj Voda	Klasika (klasicismus, romantismus)	Pravidelný
Symfonický orchestr Dalibora Havlíčka	Poloprofesionální	Nezávislý	Dalibor Havlíček	Filmová, klasická	Pravidelný ¹⁰⁹

¹⁰⁹ **Tabulka 1:** Shrnutí významných studentských, amatérských a poloprofesionálních orchestrů v Praze.